

Sammanträdesdatum 2026-10-29

Ordförande Carla Habib
Sekreterare Rossar Svenneling Vestin

Kallelse till Barn- och utbildningsnämnden

Ledamöterna kallas till sammanträde i Barn- och utbildningsnämnden torsdagen den 29 oktober 2026 klockan 13:30 i Lilla salen, Stadshuset, Nässjö för behandling av följande ärenden:

Ärenden	Diarienummer	Sida
1. Val av justerare		
2. Ändringar i föredragningslistan		
3. Aktuellt i verksamheten - Fritidshem		
4. Yttrande om granskning av barn- och ungdomshälsan	2026/254	3 - 51
5. Budgetuppföljning september 2026	2026/277	52 - 61
6. Information från och frågor till förvaltningen		
a) Riktade insatser		
b) Blockering sociala medier		
c) Information om nya bestämmelser kring lärares arbetstid		
d) Rekryteringar		
c) Skola arbetsliv		
d) LSS-avtal		
7. Barn- och elevutveckling		
8. Elevnärvaro		

Sammanträdesdatum 2026-10-29

9.	Resultatdialoganalys (informationspunkt)		62
10.	Barn- och utbildningsnämndens
sammanträdesplan för 2027	2026/253	63 - 64
11.	Meddelandeärenden		65 - 94
12.	Anmälan av delegationsbeslut		
13.	Minnesanteckningar från samråd med
vårdnadshavare		
14.	Eventuellt tillkommande ärenden		

Vid förhinder kallar ledamot själv in ersättare.

Sammanträdet är öppet för allmänheten med undantag för ärenden som är myndighetsutövning. Efter avslutat öppet sammanträde kommer allmänheten ha möjlighet att ställa frågor till nämndens ledamöter om nämndens verksamhet.

Du kan även nå handlingarna via kommunens webbplats www.nassjo.se. Längst ner på startsidan, under rubriken "Länkar", finns en genväg till "Handlingar, ärenden, kallelser och protokoll i diariet".

§ 58

Yttrande om granskning av barn- och ungdomshälsan

Barn- och utbildningsnämndens arbetsutskotts beslut (även beslutsförslag till Barn- och utbildningsnämnden)

Yttrandet antas och överlämnas till kommunens revisorer.

Sammanfattning av ärendet

Azets bedömer att Region Jönköpings län och deltagande kommuner endast delvis har säkerställt en tillfredsställande samverkan kring Barn- och ungdomshälsan. Granskningen pekar bland annat på behov av tydligare ansvarsfördelning, bättre kontakt- och remissvägar, systematisk uppföljning och en översyn av avtalet med höglandskommunerna från 2014.

Barn- och utbildningsnämnden delar i huvudsak bedömningen. Samtidigt är Nässjö kommuns erfarenhet att samverkan ofta fungerar väl i individärenden, särskilt genom SIP (Samordnad individuell plan) och etablerade lokala kontakter. Utvecklingsbehoven gäller främst strukturer och arbetssätt, inte bristande engagemang hos verksamheterna.

Nämnden vill särskilt lyfta behovet av bättre samordning kring elever med tex oro, ångest och som riskerar att bidra till omfattande skolfrånvaro. Regionens behandlingskompetens behöver knytas närmare kommunens vardagsnära stöd.

Om avtalet för Höglandet ska finnas kvar behöver det uppdateras i dialog med kommunerna och tydligt ange uppdrag, mervärde, kontaktvägar, finansiering och uppföljning.

Under sammanträdet redogör Lina Rancinger, verksamhetschef för elevhälsan, för ärendet.

Beslutet skickas till:
Barn- och utbildningsnämnden

Nässjö kommun
Lina Rancinger
lina.rancinger@nassjo.se
0380-51 72 21

Barn- och utbildningsnämnden

Yttrande över granskning av Barn- och ungdomshälsan

Sammanfattning

Azets bedömer att Region Jönköpings län och deltagande kommuner endast delvis har säkerställt en tillfredsställande samverkan kring Barn- och ungdomshälsan. Granskningen pekar bland annat på behov av tydligare ansvarsfördelning, bättre kontakt- och remissvägar, systematisk uppföljning och en översyn av avtalet med högländskommunerna från 2014.

Barn- och utbildningsnämnden delar i huvudsak bedömningen. Samtidigt är Nässjö kommuns erfarenhet att samverkan ofta fungerar väl i individärenden, särskilt genom SIP och etablerade lokala kontakter. Utvecklingsbehoven gäller främst strukturer och arbetssätt, inte bristande engagemang hos verksamheterna. Nämnden vill särskilt lyfta behovet av bättre samordning kring elever med tex oro, ångest och som riskerar att bidra till omfattande skolfrånvaro. Regionens behandlingskompetens behöver knytas närmare kommunens vardagsnära stöd.

Om avtalet för Högländet ska finnas kvar behöver det uppdateras i dialog med kommunerna och tydligt ange uppdrag, mervärde, kontaktvägar, finansiering och uppföljning.

Förslag till beslut

Yttrandet antas och överlämnas till kommunens revisorer.

Beskrivning av ärendet

Barn- och ungdomshälsan etablerades på Högländet 2014. Region Jönköpings län är huvudman och högländskommunerna delfinansierar verksamheten enligt ett avtal från samma år. Sedan dess har verksamhetens uppdrag och organisation förändrats. Från 2023 omfattar uppdraget även primär vårdnivå för barn och unga med psykisk ohälsa. Högländskommunerna är de enda kommunerna i länet som fortfarande har kvar motsvarande ekonomiska överenskommelse.

Bedömning

Det finns en god grund för fortsatt samarbete. Samverkan fungerar i många enskilda ärenden väl mellan elevhälsa, socialtjänst, Barn- och ungdomshälsan och BUP. SIP, lokala kontakter och etablerade samverkansforum bidrar till gemensam planering och lösningsfokuserade arbetssätt.

Ansvarsfördelningen mellan elevhälsa, socialtjänst och Barn- och ungdomshälsan är inte alltid tydlig i praktiken. För elevhälsan gäller det särskilt gränsen mellan skolans förebyggande och hälsofrämjande uppdrag och vårdens behandlande uppdrag. Tydligare ansvar och former för samordning kan minska risken för olika förväntningar, dubbelarbete och att ansvar behöver avgöras i varje enskilt ärende. Elevhälsa och kommunal öppenvård kan arbeta flexibelt och nära barnet, familjen och skolan. Riktad behandling av ångest kräver samtidigt hälso- och sjukvårdens kompetens och strukturerade metoder. För att behandlingen ska få genomslag i vardagen behöver kommunens verksamheter, inom ramen för sekretess och samtycke, få tillräcklig förståelse för mål, arbetssätt och vad barnet ska träna på i skolmiljön.

Den främsta utvecklingsmöjligheten är därför inte fler parallella insatser, utan bättre integration mellan regionens behandling och kommunens stöd. Gemensam planering, tydlig ansvarsfördelning och uppföljning kan minska risken för att insatser tappar riktning eller att skolfrånan blir långvarig.

Remisshantering (REVI) och En väg in (EVI)

Rapportens iakttagelser om remisshantering behöver bedömas utifrån tidpunkten för granskningen. REVI, Remiss till En väg in, började gälla den 1 mars 2026 och rapporten färdigställdes den 23 mars 2026. De nya rutinerna hade därmed inte hunnit implementeras fullt ut eller följas upp. Beskrivningen kan därför delvis spegla tidigare arbetssätt. Effekterna av REVI bör följas gemensamt av regionen och kommunerna, bland annat avseende återkoppling, ledtider och stöd på rätt vårdnivå.

En väg in (EVI) fyller en viktig funktion för bedömning och triagering. Samtidigt är upplevelsen att den centrala hanteringen i Jönköping emellanåt skapar längre kommunikationsvägar och försvårar tidig direktdialog mellan Kommunen och Barn- och ungdomshälsan i lokaliserad i Nässjö. Detta behöver följas särskilt eftersom högländskommunerna är de enda kommunerna som fortsatt omfattas av ett särskilt avtal och medfinansierar verksamheten.

Avtalet för Högländet

Avtalet från 2014 speglar inte fullt ut dagens uppdrag, organisation eller triageringsmodell. En tydligare transparens önskas kring vilket mervärde det ger högländskommunerna och hur EVI triagerar utifrån att endast högländskommunerna har kvar avtalet. Om avtalet ska finnas kvar behöver det revideras i dialog med högländskommunerna, som ska ges reell möjlighet att påverka innehåll, kontaktvägar och samverkansformer.

Ett uppdaterat avtal bör tydliggöra:

- vilka insatser och vilket mervärde medfinansieringen avser,
- gränsen mellan regionens ansvar och kommunernas egna insatser,
- kontaktvägarna mellan kommunerna, En väg in och Barn- och ungdomshälsan,
- hur tillgänglighet, remissflöden, resultat och mervärde ska följas upp,
- hur kommunerna ska vara delaktiga i styrning och fortsatt utveckling.

Uppföljning och avvikelser

Samverkan behöver följas upp mer systematiskt. Gemensamma indikatorer bör omfatta både arbetssätt och resultat för barn och unga. Avvikelser ska vara enkla att rapportera, analyseras samlat och användas för gemensamt lärande.

Samlad slutsats

Barn- och utbildningsnämnden ser granskningen som ett värdefullt underlag. Det finns en god grund för samverkan, men tydligare ansvar, bättre informationsöverföring, kortare kontaktvägar och gemensam uppföljning behövs.

REVI behöver få tid att implementeras och följas upp innan långsiktiga slutsatser dras om remisshanteringen.

Om avtalet för Höglandet ska fortsätta gälla behöver det moderniseras tillsammans med berörda kommuner. Avtalet ska tydligt visa vilket mervärde medfinansieringen ger och skapa förutsättningar för en sammanhållen, förutsägbar och barncentrerad samverkan.

Beslutet skickas till

Kommunrevisorerna

Nässjö kommun

Lina Rancinger
Verksamhetschef

Leif Landberg
Förvaltningschef

Nässjö kommun

Revisorerna

Missiv

Till barn- och utbildningsnämnden och socialnämnden

Till kommunfullmäktige för kännedom

Granskning av barn- och ungdomshälsan

Nässjö kommuns revisorer har deltagit i en granskning av länets barn- och ungdomshälsa som har genomförts av Azets Revision & Rådgivning på uppdrag av regionens revisorer.

Vi överlämnar härmed revisionsrapporten för yttrande avseende de delar av granskningen som berör Nässjö kommuns ansvariga nämnder.

Vi önskar att det av respektive svar framgår en redovisning av hur verksamheten avseende barn- och ungdomshälsan finansieras av berörda nämnder respektive regionen.

Vi emotser nämndernas yttranden över granskningen senast den 17 augusti 2026.

Revisionsrapport bifogas denna skrivelse.

2026-05-11

Bengt Karlsson
Revisionens ordförande

Greger Phalén
Vice ordförande

PENNEO

Signaturerna i detta dokument är juridiskt bindande. Dokumentet är signerat genom Penneo™ för säker digital signering. Tecknarnas identitet har lagrats, och visas nedan.

"Med min signatur bekräftar jag innehållet och alla datum i detta dokumentet."

GREGER PHALÉN

Undertecknare

Serienummer: bfa7725f1df5ff[...]004dba6aa33d9

IP: 95.203.xxx.xxx

2026-05-11 10:01:57 UTC

BENGT KARLSSON

Undertecknare

Serienummer: 76c8ac11240b15[...]f79532dd9dde9

IP: 138.199.xxx.xxx

2026-05-11 12:50:16 UTC

Detta dokument är undertecknat digitalt via [Penneo.com](https://penneo.com). De signerade uppgifternas integritet är validerad med hjälp av ett beräknat hashvärde för originaldokumentet. Alla kryptografiska bevis är inbäddade i denna PDF, vilket säkerställer både autenticitet och möjlighet till framtida validering.

Detta dokument är försett med ett kvalificerat elektroniskt sigill. För mer information om Penneos kvalificerade betrodda tjänster, se <https://eutl.penneo.com>.

Så här verifierar du dokumentets äkthet:

När du öppnar dokumentet i Adobe Reader kan du se att det är certifierat av **Penneo A/S**. Detta bekräftar att dokumentets innehåll förblir oförändrat sedan tidpunkten för undertecknandet. Bevis för de enskilda undertecknarnas digitala signaturer bifogas dokumentet.

De kryptografiska bevisen kan kontrolleras med hjälp av Penneos validator, <https://penneo.com/validator>, eller andra validerings verktyg för digitala signaturer.

A decorative graphic on the left side of the page. It consists of a large blue triangle pointing right, followed by a series of overlapping triangles in light grey, green, and blue, creating a sense of movement and depth.

Granskning av barn- och ungdomshälsan

Rapport

Region Jönköpings län inklusive kommuner

2026-03-23

Antal sidor: 43 (inklusive bilagor)

Antal bilagor: 2

1 INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	Sammanfattning	4
2	Bakgrund	7
2.1	<i>Syfte och revisionsfrågor</i>	8
2.2	<i>Avgränsning</i>	8
2.3	<i>Revisionskriterier</i>	8
2.4	<i>Metod och disposition</i>	9
2.4.1	Metod	9
2.4.2	Disposition	10
2.4.3	Bedömningsnivåer	10
3	Resultat av granskningen	11
3.1	<i>Organisation och uppdrag</i>	11
3.1.1	Nämnden för folkhälsa och sjukvård	11
3.1.2	Barn- och ungdomshälsan	11
3.2	<i>Överenskommelser för samverkan</i>	13
3.2.1	Överenskommelser och avtal avseende barn- och ungdomshälsan	13
3.2.2	Övriga överenskommelser för samverkan	15
3.2.3	Förankring i verksamheterna	15
3.2.4	Bedömning	16
3.3	<i>Ansvarsfördelning</i>	17
3.3.1	Ansvarsfördelning inom regionen	17
3.3.2	Ansvarsfördelning mellan regionen och kommunerna	19
3.3.3	Bedömning	21
3.4	<i>Samverkansstrukturer och kommunikation</i>	22
3.4.1	Samverkansstrukturer	22
3.4.2	Samordnad individuell planering	24
3.4.3	Remisshantering	25
3.4.4	Kommunikation och återkoppling	27
3.4.5	Bedömning	28
3.5	<i>Uppföljning av samverkan</i>	29
3.5.1	Nämnden för folkhälsa och sjukvårds uppföljning	29
3.5.2	Intern kontroll	30
3.5.3	Bedömning	30
3.6	<i>Systematiskt kvalitetsarbete</i>	31
3.6.1	Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete	32
3.6.2	Ledningssystem för samverkan	32
3.6.3	Bedömning	34

4	Samlad bedömning och rekommendationer	35
5	Bilaga 1 – Enkätundersökningens svarsfrekvens och fördelning	37
6	Bilaga 2 – Fördjupad granskning i kommunerna	37
6.1.1	Jönköpings kommun	38
6.1.2	Nässjö kommun	39
6.1.3	Eksjö kommun	40
6.1.4	Vaggeryds kommun	41
6.1.5	Gnosjö kommun	42

1 SAMMANFATTNING

Azets Revision & Rådgivning har av Region Jönköpings läns revisorer fått i uppdrag att granska samverkan mellan barn- och ungdomshälsan och berörda verksamheter. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2025.

Syftet med granskningen har varit att bedöma nämnden för folkhälsa och sjukvård säkerställt en tillfredsställande samverkan inom regionen och med länets kommuner vad gäller barn- och ungdomshälsan.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att nämnden för folkhälsa och sjukvård samt deltagande kommuner endast delvis har säkerställt en tillfredsställande samverkan inom regionen och med länets kommuner vad gäller barn- och ungdomshälsan.

Grunden för samverkan utgörs av ett ledningssystem för samverkan mellan regionen och länets kommuner avseende hälsa, vård och omsorg. Därutöver finns två samverkansöverenskommelser samt ett samverkansavtal mellan barn- och ungdomshälsan och länets kommuner. Vi noterar dock att kännedomen om överenskommelserna och gällande avtal är begränsad inom berörda kommunala verksamheter. Därtill är samverkansavtalet mellan barn- och ungdomshälsan och höglandskommunerna från år 2014, vilket enligt vår bedömning innebär en risk för att det inte fullt ut speglar dagens organisation och uppdrag.

I granskningen framkommer att ansvarsfördelningen mellan barn- och ungdomshälsan, elevhälsan och socialtjänsten i praktiken upplevs som otydlig. Detta beskrivs leda till varierande arbetssätt och gränsdragningsproblem. Arbetet med samordnad individuell planering (SIP) bedöms fungera väl i många delar, men rutinerna för SIP bedöms inte alltid tillämpas på ett enhetligt sätt. Det uppges också finnas utmaningar kopplade till remisshantering, återkoppling och kommunikation mellan verksamheterna. Företrädare från elevhälsa och socialtjänst beskriver brister i återkoppling, otydliga remissflöden samt situationer där ärenden förflyttas mellan olika verksamheter.

När det gäller samverkan inom regionen, mellan barn- och ungdomshälsan och BUP, saknas en tydlig samverkansöverenskommelse eller styrdokument som beskriver ansvarsfördelning och former för samverkan mellan verksamheterna. Trots detta uppges ansvarsfördelningen vara relativt tydlig, samtidigt som det framkommer att gränsdragningen i praktiken kan vara utmanande. Verksamheterna har dock regelbundet gemensamma möten för att hantera patienter som befinner sig i en gråzon.

Vidare visar granskningen att uppföljning av samverkan är begränsad, då tydliga riktlinjer och rutiner för uppföljning av samverkan saknas. I granskningen har det också framkommit att flera av de deltagande kommunerna saknar ledningssystem för det systematiska kvalitetsarbetet i enlighet med Socialstyrelsens föreskrifter. Avsaknaden av ett ledningssystem innebär enligt vår bedömning att kommunerna saknar en grundläggande struktur för att identifiera,

styra och följa upp processer som är nödvändiga för att säkerställa kvaliteten i verksamheten, bland annat samverkan med regionen.

I det följande redovisas våra samlade bedömningar av respektive revisionsfråga.

Nej Endast delvis I allt väsentligt Ja 	
Revisionsfråga	Bedömning
Har nämnden för folkhälsa och sjukvård samt deltagande kommuner säkerställt att det finns överenskommelser som beskriver mål och uppdrag för samverkan mellan barn- och ungdomshälsan och berörda verksamheter?	Endast delvis
Har nämnden för folkhälsa och sjukvård samt deltagande kommuner säkerställt att det finns en tydlig ansvarsfördelning för samverkan mellan barn- och ungdomshälsan och berörda verksamheter?	Endast delvis
Har nämnden för folkhälsa och sjukvård samt deltagande kommuner säkerställt att det finns en ändamålsenlig samverkansstruktur mellan barn- och ungdomshälsan och berörda verksamheter?	Endast delvis
Har nämnden för folkhälsa och sjukvård samt deltagande kommuner säkerställt en ändamålsenlig uppföljning av samverkan mellan barn- och ungdomshälsan och berörda verksamheter?	Endast delvis
Har nämnden för folkhälsa och sjukvård samt deltagande kommuner säkerställt att det finns rutiner, riktlinjer och processer för samverkan inom ramen för ledningssystemet för systematiskt kvalitetsarbete?	Endast delvis

För närmare beskrivning av bakgrunden till våra bedömningar hänvisar vi till respektive avsnitt i revisionsrapporten.

Utifrån resultatet av vår granskning rekommenderar vi nämnden för folkhälsa och sjukvård samt i tillämpliga delar ansvariga nämnder i deltagande kommuner att:

- Se över och vid behov revidera gällande avtal mellan regionen och högländskommunerna avseende barn- och ungdomshälsan för att säkerställa avtalets aktualitet och ändamålsenlighet.

- Säkerställa att medarbetare i berörda verksamheter har kännedom om gällande samverkansöverenskommelsers innehåll och tillämpning.
- Tydliggöra och dokumentera ansvarsfördelningen mellan barn- och ungdomshälsan och barn- och ungdomspsykiatrin, exempelvis i en samverkansöverenskommelse.
- Fortsätta tydliggöra ansvarsfördelningen mellan barn- och ungdomshälsan, elevhälsa och socialtjänst.
- Säkerställa att tydliga kontaktvägar och rutiner upprättas avseende ärenden där kommunalt föräldrastöd är aktuellt i den östra länsdelen.
- Säkerställa en enhetlig tillämpning av SIP genom att tydliggöra ansvarsfördelning, kallselefsförfarande och användning stödjande dokument.
- Förbättra remisshanteringen mellan barn- och ungdomshälsan samt berörda verksamheter i kommunerna genom att tydliggöra remissflöden och säkerställa att återkoppling sker konsekvent till avsändande verksamhet.
- Se över hur kontaktvägarna mellan berörda verksamheter och barn- och ungdomshälsan kan förbättras samt tillse att dessa kontaktvägar är kända i berörda verksamheter.
- Tydliggöra och formalisera hur uppföljning av samverkan mellan barn- och ungdomshälsan och kommunerna ska ske.
- Säkerställa att avvikelser i samverkan följs upp och analyseras på strukturerad nivå för att identifiera mönster och trender.

Vi rekommenderar vidare ansvariga nämnder i Jönköpings kommun, Eksjö kommun, Vaggeryd kommun, Nässjö kommun och Gnosjö kommun att:

- Säkerställa att riktlinjer och rutiner för avvikelshantering i samverkan är väl förankrade i samtliga berörda verksamheter.

Vidare rekommenderar vi ansvariga nämnder i Eksjö kommun, Vaggeryd kommun, Nässjö kommun och Gnosjö kommun att:

- Säkerställa att ett ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete etableras i enlighet med Socialstyrelsens föreskrifter, där rutiner och processer för samverkan finns inkluderat.

2 BAKGRUND

Azets Revision & Rådgivning har av Region Jönköpings läns revisorer fått i uppdrag att granska samverkan mellan barn- och ungdomshälsan och berörda verksamheter.

Barn- och ungdomshälsan är en mottagning på primär vårdnivå. Målgruppen är barn och ungdomar från förskoleklass upp till 17 år samt deras föräldrar. Vid barn- och ungdomshälsan arbetar bland annat psykologer, kuratorer, sjuksköterskor, arbetsterapeuter och fysioterapeuter. Barn- och ungdomshälsan har tre mottagningar i Huskvarna, Nässjö och Värnamo.

I Region Jönköpings län finns remiss- och mottagningsenheten *En väg, in barn och unga, psykisk hälsa*, som fungerar som en gemensam ingång till både barn- och ungdomshälsan samt barn- och ungdomspsykiatri (BUP) för barn och ungdomar upp till 18 år. En väg in gör en initial bedömning av behov och triagerar därefter barnet till antingen barn- och ungdomshälsan eller till BUP. Barn- och ungdomshälsan har en målsättning om att erbjuda en tid inom 14 dagar. Under 2025 inkom 6 759 remisser till En väg in varav 2 651 fördelades till barn- och ungdomshälsan.¹

Barn- och ungdomshälsan ska vid behov samverka med exempelvis skolan eller andra aktörer som är viktiga för barnet eller ungdomen. Socialstyrelsen konstaterar i Kunskapsguiden att det finns behov av att hälso- och sjukvården, socialtjänsten och skolan samverkar med varandra. Detta för att barn och unga som är i behov av stöd ska få rätt stöd så tidigt som möjligt. Hälso- och sjukvården har ansvar för att erbjuda en god hälso- och sjukvård, medan socialtjänsten har det yttersta ansvaret för att den enskilde får det stöd och den hjälp som behövs på kommunal nivå. Enligt Kunskapsguiden ska alla som arbetar i skolan samverka för att skapa en miljö som främjar utveckling och lärande. Lagstiftningen för skolan, socialtjänsten samt hälso- och sjukvården innehåller även bestämmelser som gäller samverkan mellan dessa aktörer. Elevhälsan har en central roll inom skolans uppdrag.

Enligt Socialstyrelsen förutsätter en god samverkan att det finns tydliga mål och uppdrag samt en tydlig ansvarsfördelning. Det kräver kunskap om och förståelse för varandras uppdrag och begrepp. Därtill konstaterar Socialstyrelsen att ansvaret för samverkan åligger de professionella samt ledningen. En ändamålsenlig samverkansstruktur kan säkerställas av ledningssystem, rutiner och avtal.

Regionens revisorer har i sin risk- och väsentlighetsanalys för 2025 bedömt att det finns en risk för bristande samverkan inom ramen för barn- och ungdomshälsan. Revisorerna har därför beslutat att genomföra en fördjupad granskning av hur samverkan bedrivs inom regionen och med länets kommuner.

¹ Barn- och ungdomshälsans verksamhetsberättelse för 2025.

2.1 SYFTE OCH REVISIONSFRÅGOR

Syftet med granskningen har varit att bedöma om nämnden för folkhälsa och sjukvård säkerställt en tillfredsställande samverkan inom regionen och med länets kommuner vad gäller barn- och ungdomshälsan.

Granskningen har omfattat följande revisionsfrågor:

- Har nämnden för folkhälsa och sjukvård samt deltagande kommuner säkerställt att det finns överenskommelser som beskriver mål och uppdrag för samverkan mellan barn- och ungdomshälsan och berörda verksamheter?
- Har nämnden för folkhälsa och sjukvård samt deltagande kommuner säkerställt att det finns en tydlig ansvarsfördelning för samverkan mellan barn- och ungdomshälsan och berörda verksamheter?
- Har nämnden för folkhälsa och sjukvård samt deltagande kommuner säkerställt att det finns en ändamålsenlig samverkansstruktur mellan barn- och ungdomshälsan och berörda verksamheter?
- Har nämnden för folkhälsa och sjukvård samt deltagande kommuner säkerställt en ändamålsenlig uppföljning av samverkan mellan barn- och ungdomshälsan och berörda verksamheter?
- Har nämnden för folkhälsa och sjukvård samt deltagande kommuner säkerställt att det finns rutiner, riktlinjer och processer för samverkan inom ramen för ledningssystemet för systematiskt kvalitetsarbete?

2.2 AVGRÄNSNING

Granskningen har avgränsats till att avse Region Jönköpings län samt elevhälsan och socialtjänsten i Jönköpings kommun, Eksjö kommun, Vaggeryd kommun, Nässjö kommun och Gnosjö kommun.

Granskningen avser den primära vårdnivån avseende barn och unga med psykisk ohälsa och *inte* den specialiserade vården som bedrivs inom BUP.

2.3 REVISIONSKRITERIER

I granskningen har revisionskriterierna utgjorts av:

- **Kommunallagen (2017:725):** Enligt kommunallagen har nämnderna ansvar för att var och en inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de bestämmelser i lag eller annan författning som gäller för verksamheten. Likaså ska nämnderna se till att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.

- **Socialtjänstlagen (2001:453):** Alla insatser inom socialtjänsten ska vara av god kvalitet. Socialtjänstens insatser ska vidare utformas och genomföras tillsammans med den enskilde och vid behov i samverkan med andra samhällsorgan och organisationer.
- **Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30):** Hälso- och sjukvården ska samverka med kommunerna exempelvis vid planering och genomförande av hälso- och sjukvård.
- **Skollagen (2010:800):** För eleverna i förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola, sameskola, specialskolan, gymnasieskolan och anpassad gymnasieskola ska det finnas elevhälsa. Vid behov ska elevhälsan samverka med hälso- och sjukvården och socialtjänsten.
- **Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete (2011:9) med tillhörande handbok:** Socialstyrelsen har utfärdat föreskrifter som avser att systematiskt och fortlöpande utveckla och säkra kvaliteten. Därtill har Socialstyrelsen utfärdat en handbok som närmare beskriver hur det systematiska kvalitetsarbetet ska bedrivas.
- **Interna styrdokument:** Exempelvis samverkansöverenskommelser, ledningssystem och riktlinjer som avser samverkan inom regionen och med kommunerna.

2.4 METOD OCH DISPOSITION

2.4.1 Metod

Granskningen har genomförts genom dokumentgranskning av styrande dokument, exempelvis samverkansöverenskommelser samt rutiner och riktlinjer för samverkan. Intervjuer har genomförts med företrädare inom Region Jönköpings län samt inom de fem granskade kommunerna. Därutöver har en enkätundersökning genomförts i samtliga kommuner i länet. Nedan beskrivs genomförda intervjuer samt hur enkätundersökningen har genomförts.

Intervjuer inom regionen

Intervjuer har genomförts med följande funktioner inom Region Jönköpings län:

- Nämnden för folkhälsa och sjukvård, presidium
- Hälso- och sjukvårdsdirektör
- Sjukvårdsdirektör för Medicinsk vård
- Enhetschefer samt verksamhetsutvecklare vid barn- och ungdomshälsan
- Enhetschef för En väg in, barn och unga, psykisk hälsa
- Områdeschefer för BUP

Intervjuer inom kommunerna

Intervjuer har genomförts med chefer och medarbetare från socialtjänsten och elevhälsan i Jönköpings kommun, Eksjö kommun, Vaggeryd kommun, Nässjö kommun och Gnosjö kommun.

Enkätundersökning

En enkätundersökning har skickats ut till medarbetare inom socialtjänsten och elevhälsan i samtliga 13 kommuner i Jönköpings län. Vi har efterfrågat kontaktuppgifter till samtliga medarbetare inom elevhälsan och socialtjänsten i respektive kommun som kommer i kontakt med barn- och ungdomshälsan i sitt vardagliga arbete. Enkätundersökningen har skickats till de e-postadresser som respektive kommun har angivit. I några kommuner har enkäten skickats till en kontaktperson som i sin tur har hänvisat enkäten till berörda medarbetare. För att kunna bekräfta svarsfrekvensen har vi bitt kontaktpersonen bekräfta hur många medarbetare som enkäten skickats till. Enkäten har skickats ut till totalt 864 medarbetare i de berörda kommunerna. Totalt inkom 370 svar vilket ger en svarsfrekvens på 42,8 procent. Se *Bilaga 1* för redogörelse av svarsfrekvensen i respektive kommun samt uppdelning mellan elevhälsa respektive socialtjänst.

I enkäten har vi ställt tio (10) frågor rörande hur respondenterna upplever att samverkan med barn- och ungdomshälsan fungerar. Svarsalternativen har angivits på skalan *instämmer helt, instämmer till övervägande del, instämmer delvis, instämmer inte alls*. Enkäten har även innefattat svarsalternativet *vet ej* samt *annat* där respondenten haft möjlighet att lämna en kommentar till en specifik fråga. I slutet av enkäten har respondenterna haft möjlighet att lägga till egna kommentarer/synpunkter i en fritextruta.

2.4.2 Disposition

Rapporten är disponerad så att övergripande och generella iakttagelser redovisas och kompletteras med svar från genomförd enkätundersökning. I *Bilaga 2* redovisas de iakttagelser som framkommit vid intervjuer samt dokumentstudier i de fem kommuner som har ingått i den fördjupade granskningen.

2.4.3 Bedömningsnivåer

De bedömningar som avlämnas i granskningen har utgått ifrån följande bedömningsnivåer:

Samtliga intervjuade har fått möjlighet att faktagranska rapporten.

3 RESULTAT AV GRANSKNINGEN

3.1 ORGANISATION OCH UPPDRAG

3.1.1 Nämnden för folkhälsa och sjukvård

Nämnden för folkhälsa och sjukvård utövar enligt sitt reglemente² ledningen av regionens hälso- och sjukvård i enlighet med hälso- och sjukvårdslagen. Nämnden ska, inom de ramar som fullmäktige fastställer, verka för en bättre hälsa hos befolkningen och bra vård på lika villkor utifrån befolkningens behov.

Därtill åligger det nämnden att säkerställa att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål, riktlinjer och ekonomiska ramar som fullmäktige fastställt. Detta innefattar ett fortlöpande ansvar för att vidta åtgärder som anpassar och effektiviserar verksamheten inom givna förutsättningar. Nämnden ska även säkerställa att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten i övrigt bedrivs på ett tillfredsställande sätt.

3.1.2 Barn- och ungdomshälsan

Barn- och ungdomshälsan är organisatoriskt placerat inom verksamhetsområdet Medicinsk vård inom regionens barn- och ungdomsenhet, tillsammans med regionens barn- och ungdomsmedicinska mottagningar samt En väg in, barn och unga, psykisk hälsa. Barn- och ungdomshälsan har tre mottagningar som är placerade i Huskvarna (Norr), Nässjö (Öster) och Värnamo (Söder). Barn- och ungdomsenhetens organisation illustreras i organisationsskissen nedan.

Figur 1 – Organisationsskiss för barn- och ungdomsenheten

² Reglemente för nämnden för folkhälsa och sjukvård. RJL 2021/576. Dokument ID 89472. Gäller från 2023-01-01.

3.1.2.1 Bakgrund

Barn- och ungdomshälsan startade år 2012 som ett samverkansprojekt mellan Jönköpings läns landsting och Jönköpings kommun³. Inledningsvis ingick barn- och ungdomshälsan i SKL:s (nuvarande SKR) projekt/utvecklingsarbete "Psykisk hälsa barn och unga" (Psynk) inom temat Första linjen.⁴ Initialt hade barn- och ungdomshälsan i uppdrag att förebygga och behandla lindrig psykisk, psykosocial och psykosomatisk ohälsa hos barn och ungdomar mellan 6 – 17 år i Jönköping, Habo och Mullsjö kommun. Verksamheten skulle erbjuda stöd, råd, vägledning och behandling på första linjens nivå till barn, unga och deras föräldrar och samverka med skolor och andra aktörer som kan påverka en positiv utveckling för barnens psykiska hälsa. Verksamheten permanentades 2014, och samma år i augusti etablerades mottagningen i Nässjö. Därefter öppnades ytterligare en mottagning i Värnamo år 2016.

År 2020 etablerades även verksamheten En väg in, barn och unga, psykisk hälsa, som ett samverkansinitiativ mellan barn- och ungdomshälsan och BUP. Verksamheten fungerar som en remiss- och bedömningsenhet med ansvar för att ta emot och göra en första bedömning av samtliga inkommande remisser. Efter den initiala bedömningen triageras barnet vidare till antingen barn- och ungdomshälsan eller BUP, beroende på identifierat behov. En väg in ansvarar för att boka in patienten på ett mottagningsbesök.

I april år 2023 utökades barn- och ungdomshälsans uppdrag, från att vara en första linje-verksamhet med kortvariga patientkontakter, till att utgöra en primär nivå för barn och unga med psykisk ohälsa. Det utökade uppdraget innebar att ett antal barn (1600 barn) skulle avlastas från BUP under år 2023. Det utökade uppdraget skedde i syfte att öka tillgängligheten till BUP.⁵

3.1.2.2 Samverkan med länets kommuner

Barn- och ungdomshälsan samverkar med kommunerna i länets olika delar utifrån de tre mottagningarnas geografiska placering. Jönköping, Habo och Mullsjö kommun har tidigare haft ett delat huvudmannaskap för barn- och ungdomshälsan tillsammans med regionen, där Jönköpings kommun var huvudman för tre socionomer som arbetade på mottagningen i Huskvarna. Det delade huvudmannaskapet upphörde år 2023, vilket beskrivs närmare i avsnitt 3.2.1.1 nedan.

Gnosjö, Gislaved, Vaggeryd samt Värnamo kommun har tidigare delfinansierat barn- och ungdomshälsans mottagning i Värnamo. Kommunerna beslutade år 2025 för att avsluta den ekonomiska finansieringen av barn- och ungdomshälsan. Vid tidpunkten för den här granskningen (mars 2026) är det enbart högländskommunerna, det vill säga Nässjö, Vetlanda, Eksjö, Aneby, Sävsjö och Tranås kommun, som fortfarande delfinansierar barn- och ungdomshälsan.

³ Barn- och ungdomshälsan - Slutrapport, Jönköping, 2014

⁴ Psynk-projektets övergripande mål var att barns och ungas psykiska hälsa skulle mötas med en helhet, det vill säga att barn, unga och deras närstående skulle få den hjälp de behöver, när de behöver det.

⁵ Verksamhetsberättelse 2025, barn- och ungdomshälsan

Enligt gällande avtal finansierar högländskommunerna 25 procent av barn- och ungdomshälsans verksamhet.⁶

3.2 ÖVERENSKOMMELSER FÖR SAMVERKAN

3.2.1 Överenskommelser och avtal avseende barn- och ungdomshälsan

Det finns i dagsläget två aktuella samverkansöverenskommelser samt ett samverkansavtal mellan barn- och ungdomshälsan och de 13 kommunerna i Jönköpings län. Dessa är geografiskt indelade utifrån barn- och ungdomshälsans mottagningsområden.

3.2.1.1 Jönköping, Habo och Mullsjö kommun

Jönköping, Habo och Mullsjö kommun ingår i en gemensam samverkansöverenskommelse med barn- och ungdomshälsan⁷. Överenskommelsen omfattar barn och unga från förskoleklass till 18 år med lindrig psykisk, psykosocial eller psykosomatisk ohälsa. Den gällande överenskommelse utgör en förlängning av en tidigare överenskommelse, som gällde för perioden 1 november 2023 till 31 december 2024.

Överenskommelsen reglerar hur barn- och ungdomshälsan ska samverka med utbildnings- och socialtjänstförvaltningarna i kommunerna, efter att regionen sedan 1 november 2023 blivit ensam huvudman för verksamheten. Enligt överenskommelsen innebär förändringen att vårdnadshavare som är i behov av föräldrastöd ska erbjudas detta av socialtjänsterna i respektive kommun och inte av barn- och ungdomshälsan.

Samverkan kan enligt överenskommelsen ske i form av enklare kontaktvägar via telefon eller e-post, eller som fördjupad samverkan genom samordnade individuella planer (SIP) vid behov. Barn- och ungdomshälsan kan enligt överenskommelsen inte remittera ärenden till kommunala verksamheter men får informera barn, ungdomar samt vårdnadshavare om verksamheterna och vara behjälplig med kontakt. Socialtjänsten ansvarar för att informera om det stöd kommunen erbjuder.

I samband med att det delade huvudmannaskapet avseende barn- och ungdomshälsan upphörde i slutet av år 2023 upprättades en *Rutin för kommunärenden* mellan kommunerna och barn- och ungdomshälsan. Rutinen beskriver hur nya ärenden där kommunalt föräldrastöd är aktuellt ska hanteras samt information som barn- och ungdomshälsan kan ge vårdnadshavare gällande vad respektive kommun erbjuder. I rutinen framgår även kontaktuppgifter till kommunernas socialtjänster.

⁶ Delfinansieringen avser verksamhetens Första-linje uppdrag. Sedan barn- och ungdomshälsans uppdrag utökades år 2023 har ytterligare tjänster tillkommit, men dessa finansieras fullt ut av Region Jönköpings län.

⁷ Samverkansöverenskommelse mellan barn- och ungdomshälsan i Region Jönköpings län och utbildnings- och socialtjänstförvaltningarna i Jönköping, Habo och Mullsjö kommun

3.2.1.2 Gislaved, Gnosjö, Vaggeryd och Värnamo

En samverkansöverenskommelse mellan barn- och ungdomshälsan samt utbildnings- och socialtjänstförvaltningarna i Gislaved, Gnosjö, Vaggeryd och Värnamo kommun (GGVV-kommunerna) upprättades under år 2025 utifrån att kommunernas delfinansiering av barn- och ungdomshälsan upphörde 1 maj 2025. Enligt överenskommelsen innebär förändringen att vårdnadshavare som är i behov av föräldrastöd ska få detta från socialtjänsterna i respektive kommun. Nuvarande överenskommelse gäller för perioden 1 maj 2025 till 30 april 2028.

Samverkansöverenskommelsen är utformad på ett liknande sätt som samverkansöverenskommelsen i den norra länsdelen⁸. Överenskommelsen beskriver samverkan mellan regionen och kommunerna kring barn och unga med lindrig psykisk ohälsa. Samverkan sker genom både enklare kontakter och fördjupade SIP-möten med skola och socialtjänst. Det framgår också att barn- och ungdomshälsan inte kan remittera vidare ärenden till kommunala verksamheter, men kan ge information och stöd i samband med kontakt. Socialtjänsten i respektive kommun ansvarar för att informera om vilket stöd kommunen erbjuder.

I intervjuer framkommer att den främsta orsaken till att avsluta delfinansieringen av verksamheten var att kommunerna ifrågasatte de ekonomiska fördelarna med finansieringen. Flera kommuner upplevde att det inte var tydligt vad finansieringen faktiskt avsåg. I barn- och ungdomshälsans verksamhetsberättelse för 2025 framhålls att det upphörda ekonomiska åtagandet har skapat utmaningar för flera kommuner, bland annat eftersom kommunerna enligt regionen inte hade förberett sig inför förändringen och att tydliga kontaktvägar saknades. Enligt barn- och ungdomshälsans bedömning innebär detta en ökad risk för att barn faller mellan stolarna. Bedömningen utvecklas dock inte närmare i verksamhetsberättelsen. I genomförd faktakontroll av denna rapport har det poängterats att risken grundade sig i att ingen ny överenskommelse fanns på plats när den ekonomiska förbindelsen avslutades.

3.2.1.3 Höglandskommunerna

När det gäller kommunerna som ingår i det småländska höglandet, det vill säga Nässjö, Vetlanda, Eksjö, Aneby, Sävsjö och Tranås kommuner, som fortfarande finansierar en del av barn- och ungdomshälsans verksamhet finns ett avtal⁹. Avtalet upprättades 2014 och gäller tills vidare med tolv månaders uppsägningstid. Målgruppen är barn och unga mellan 6 och 18 år med lätt till medelsvår psykisk ohälsa.

Syftet och mål med avtalet beskrivs vara att reglera de ekonomiska mellanhavanden/konsekvenser som uppstår mellan Höglandets sjukvårdsområde och kommunerna i samband med etableringen av barn- och ungdomshälsan år 2014. I avtalet framgår att landstinget (numera regionen) är huvudman för verksamheten, men att kommunerna finansierar 25 procent av verksamheten vilket fördelas efter kommunernas skattekraft. Regionen som huvudman ansvarar för samtlig personal och samtliga driftskostnader.

⁸ Mellan barn- och ungdomshälsans mottagning i Huskvarna och Jönköping, Habo samt Mullsjö kommun

⁹ Avtal om psykosocial enhet för barn och unga 6-18 år. LJ 2014/534

I avtalet beskrivs barn- och ungdomshälsans målgrupp och funktion, vilket bland annat anges vara att ”ge familjer vars barn (6–18 år) uppvisar symtom på lätt till medelsvår psykisk ohälsa initial bedömning, råd, stöd och behandling”, ”utarbetade goda samverkansformer och flöden med skola och andra aktörer som kan bidra till en positiv utveckling” samt att ha ”hög tillgänglighet, initial bedömning redan vid första kontakt”. Vidare beskrivs även barn- och ungdomshälsans arbetssätt.

3.2.2 Övriga överenskommelser för samverkan

Utöver de samverkansöverenskommelser och avtal som reglerar samverkan mellan regionen och kommunerna gällande specifikt barn- och ungdomshälsan finns ett antal överenskommelser och planer som reglerar hur samverkan ska ske inom olika områden avseende barn och unga. Dessa är bland annat:

- **Överenskommelse för huvudmännens ansvar och avvikelshantering i samverkan barn och unga**¹⁰: Överenskommelsen beskriver ansvarsfördelning mellan olika huvudmän samt hur avvikelser i samband mellan olika verksamheter ska rapporteras, hanteras och följas upp.
- **Överenskommelse om samordnad individuell plan (SIP) med förskola och skola som jämbördig part**¹¹: Överenskommelsen beskriver hur skola, förskola, socialtjänst och hälso- och sjukvård ska arbeta med samordnade individuella planer (SIP) för barn och unga upp till 18 år.
- **Tillsammans för ett bra liv för alla, gemensam plan – region och länets kommuner 2025–2027**: Planen beskriver hur regionen och kommunerna i länet ska skapa en mer samordnad, personcentrerad och hälsofrämjande välfärd.
- **Remiss till En väg in (REVI)**: REVI utgör en ny överenskommelse som börjar gälla 1 mars 2026 och ersätter då ”Överenskommelse mellan barn- och ungdomspsykiatri och skolverksamheten i region Jönköpings län”. Överenskommelsen syftar till att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan skolverksamheterna och barn- och ungdomspsykiatri.

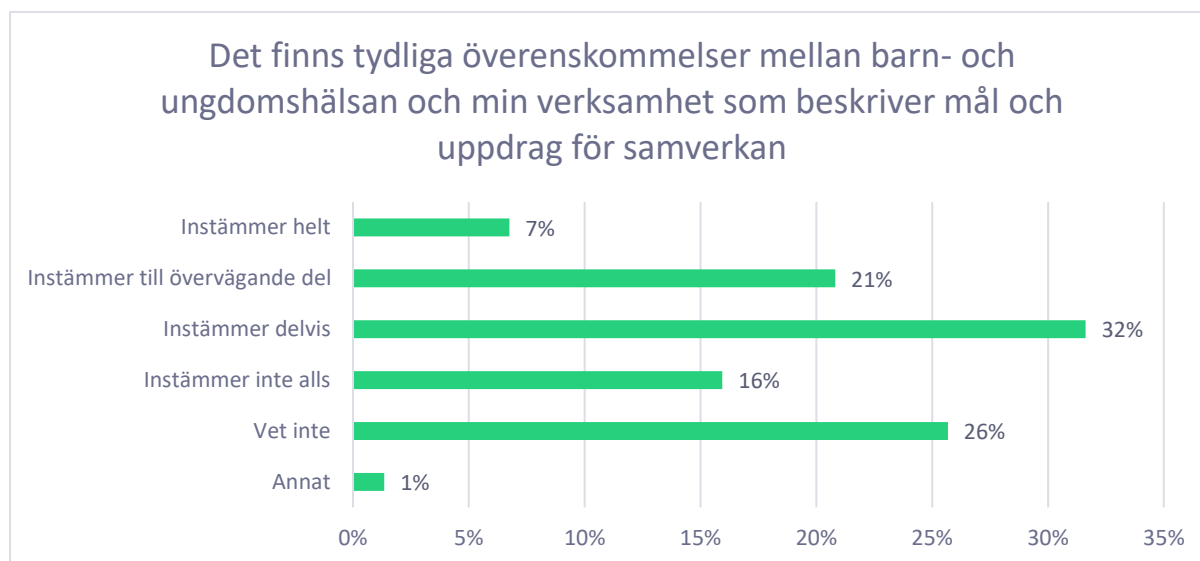
3.2.3 Förankring i verksamheterna

I intervjuer med chefer och medarbetare från socialtjänst och elevhälsa i de granskade kommunerna framkommer att majoriteten har kännedom om att det finns någon form av överenskommelse eller avtal mellan kommunerna och regionen avseende barn- och ungdomshälsan. Intervjupersoner framhåller dock att kännedomen om detaljerna kring överenskommelserna/avtalen är begränsad. I genomförd enkätundersökning förmedlas en liknande bild, där cirka 31 procent av respondenterna svarat att det delvis finns tydliga överenskommelser för samverkan, cirka 16 procent svarar att det saknas sådana överenskommelser och 25 procent svarar att de inte vet. I diagrammet nedan redovisas svarsfrekvensen i antalet respondenter.

¹⁰ Gäller från 2023-04-28

¹¹ Strategigrupp barn och unga, 2022-03-11

Diagram 1 – Enkät svar

Som förklaring till svarsalternativ "Annat" har respondenter bland annat framfört att överenskommelser finns, men att de inte efterlevs. En annan respondent framhåller att eventuella överenskommelser inte är tydligt kommunicerade inom verksamheten.

3.2.4 Bedömning

Vår bedömning är att nämnden för folkhälsa och sjukvård samt deltagande kommuner **endast delvis** säkerställt att det finns överenskommelser som beskriver mål och uppdrag för samverkan mellan barn- och ungdomshälsan och berörda verksamheter.

Granskningen visar att det finns samverkansöverenskommelser och avtal mellan regionen och länets kommuner avseende barn- och ungdomshälsan. Dessa dokument reglerar former och metoder för samverkan mellan berörda verksamheter. Samtidigt bedömer vi att överenskommelserna endast i begränsad utsträckning tydliggör mål och syfte med samverkan. Utifrån att högländskommunerna fortfarande har en ekonomisk förbindelse med barn- och ungdomshälsan skiljer sig i innehållet i samverkansavtalet från de övriga samverkansöverenskommelserna. Avtalet beskriver syfte, mål och även barn- och ungdomshälsan uppdrag. Vi noterar dock att avtalet inte har reviderats sedan det antogs år 2014. Sedan avtalet upprättades har barn- och ungdomshälsan uppdrag förändrats (se avsnitt 3.1.2) och vi bedömer därför att det bör ses över och vid behov revideras för att säkerställa avtalets aktualitet samt att det speglar dagens organisation och uppdrag.

Vi noterar att det av verksamheterna själva identifierats en risk att barn faller mellan stolarna utifrån att kommunerna i den södra länsdelens (GGVV-kommunerna) ekonomiska förbindelser till barn- och ungdomshälsan upphört. För att säkerställa att inget barn riskerar att stå utan insats bedömer vi att rutiner och kontaktvägar mellan verksamheterna behöver tas fram.

I arbetet är det enligt vår bedömning också viktigt att ytterligare tydliggöra roll- och ansvarsfördelning mellan olika verksamheter och professioner.

Utifrån intervjuer och enkätresultat konstaterar vi vidare att kännedomen om gällande överenskommelser/avtal är begränsad i berörda verksamheter inom länets kommuner. Flera intervjuade uttrycker att de känner till att någon form av överenskommelse finns, men saknar kännedom om dess innehåll. Detta indikerar att överenskommelserna/avtal inte är tillräckligt förankrade i verksamheterna, vilket enligt vår bedömning riskerar att leda till varierande arbetssätt och bristande samsyn i samverkansfrågor. För att säkerställa en enhetlig och ändamålsenlig samverkan bedömer vi att det är av vikt att berörda verksamheter har kännedom om överenskommelserna och avtalet.

3.3 ANSVARSFÖRDELNING

Hälso- och sjukvårdslagen, socialtjänstlagen samt skollagen reglerar det övergripande ansvaret för primär- och specialistnivå samt socialtjänst och elevhälsa. I en *Överenskommelse om huvudmännens ansvar och avvikelshantering i samverkan för barn och unga*¹² beskrivs den övergripande ansvarsfördelningen mellan hälso- och sjukvården i Region Jönköpings län samt socialtjänst och skola i länets kommuner. Elevhälsans ansvar beskrivs i avsnittet som avser skolans ansvar. Ansvarsfördelningen mellan barn- och ungdomshälsan och BUP beskrivs inte i någon övergripande överenskommelse, men framgår i en utvärderingsrapport avseende uppbyggnad av primär nivå för barn och unga med psykisk ohälsa som upprättades år 2024.¹³ I avsnitten nedan beskrivs ansvarsfördelningen mellan barn- och ungdomshälsan och BUP, samt ansvarsfördelningen mellan barn- och ungdomshälsan och berörda verksamheter i kommunerna.

3.3.1 Ansvarsfördelning inom regionen

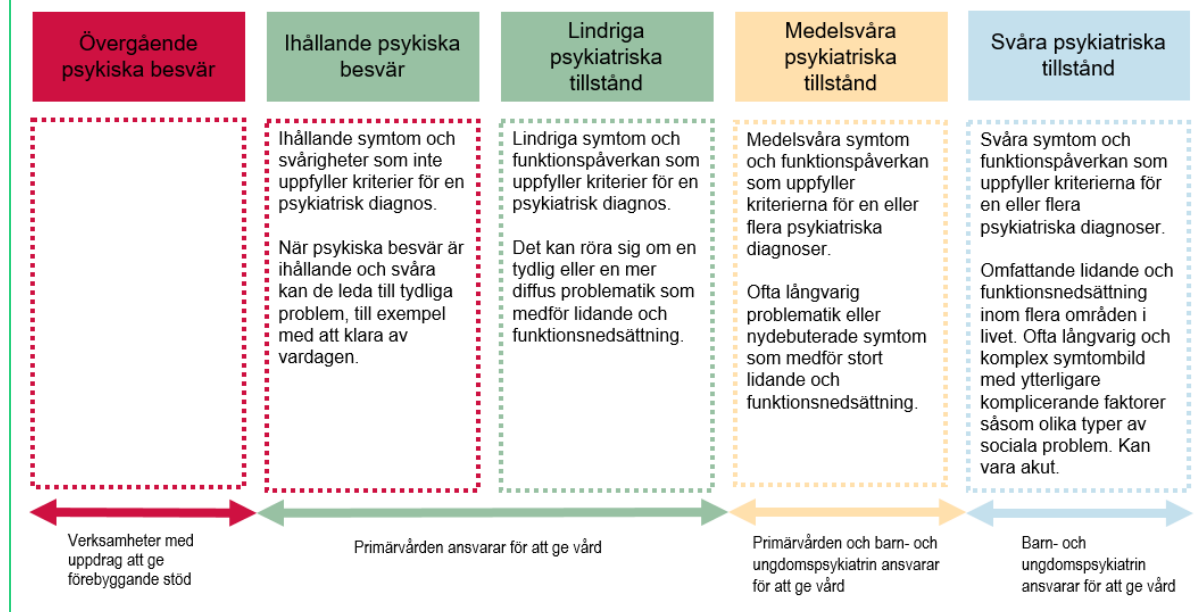
I utvärderingsrapporten avseende uppbyggnad av primär nivå för barn och unga med psykisk ohälsa framgår att barn- och ungdomshälsan, som utgör en del av primärvården, ansvarar för att ge vård till barn och unga med lindriga till måttliga psykiatriska besvär. BUP ansvarar för specialistvård och tar emot barn med svåra psykiatriska problem. För barn och unga med medelsvåra psykiatriska problem kan insatser enligt utvärderingsrapporten ges antingen av barn- och ungdomshälsan eller av BUP. I rapporten framgår följande ansvarsfördelning mellan verksamheterna:

¹² Överenskommelse huvudmännens ansvar och avvikelshantering i samverkan för barn och unga. Dokument ID 268514. Gäller från 2023-04-28.

¹³ Utvärderingsrapport Primär nivå.

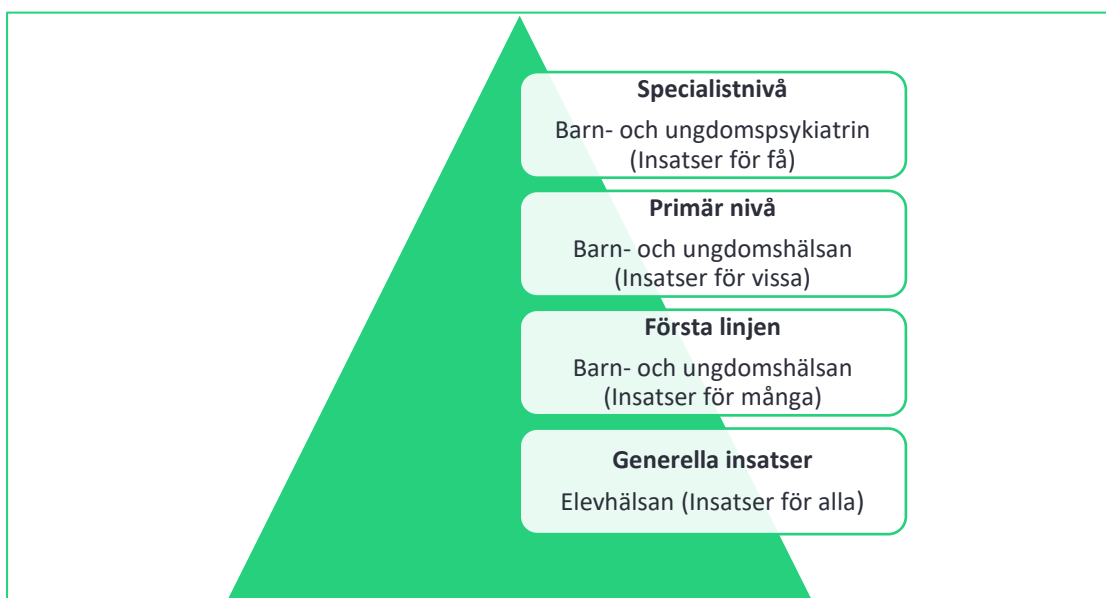
Ansvarsfördelning för barn och unga med psykiska besvär och psykiatriska tillstånd

Vård vid psykiska besvär och psykiatriska tillstånd ges inom primärvården och av barn- och ungdomspsykiatri. En bedömning av *symtom*, *funktion* och *livssituation* avgör vilken vårdnivå som ska erbjuda vård. Överlapp i ansvar finns för de barn och unga med medelsvåra psykiatriska tillstånd.

I en PowerPoint-presentation framtagen av barn- och ungdomshälsan illustreras även följande ansvarsfördelning mellan verksamheterna:

Figur 2 – Ansvarsfördelning

I det praktiska arbetet har barn- och ungdomshälsan och BUP gemensamt tagit fram en triageringsmodell¹⁴ som ska användas av En väg in, barn och unga, psykisk hälsa för att lotsa patienter till rätt instans utifrån barnets behov. I intervjuer beskrivs triageringsmodellen utgöra

¹⁴ Triagering är en metod som hälso- och sjukvården använder för att prioritera patienter

ett gott stöd för att säkerställa att patienter erbjuds stöd från rätt verksamhet utifrån de gränssnitt som finns. I intervjuer påpekas dock att det fortsatt finns gränsdragningsutmaningar mellan verksamheterna, men att det kan vara svårt att definiera tydligare gränssnitt. De intervjuade framhåller att psykiatriska problem ofta befinner sig i en gråzon, vilket gör att bedömningen av ett definierat gränssnitt kan vara svår. Det framhålls dock att det fortlöpande pågår diskussioner kring gränsdragningen mellan verksamheterna. Enligt intervjuer har barn- och ungdomshälsan, En väg in och BUP regelbundet gemensamma möten för att avgöra vilken verksamhet som ska ansvara för behandling när olika ärenden utgör gränsfall.

Ett perspektiv som lyfts i intervjuer som en begränsande faktor i samverkan är verksamheternas organisatoriska tillhörigheter då barn- och ungdomshälsan och BUP är organiserade under två olika verksamhetsområden. Detta lyfts även i den utvärderingsrapport avseende uppbyggnad av primär nivå för barn och unga med psykisk ohälsa som genomfördes år 2024, där det framgår att verksamheterna har olika lagrum och tillgänglighetskrav att förhålla sig till utifrån primärvård och specialistvård. I intervjuer framhålls dock att samverkan trots detta fungerar väl mellan verksamheterna som har gemensamma forum för samverkan.

3.3.2 Ansvarsfördelning mellan regionen och kommunerna

3.3.2.1 Elevhälsa

Enligt *Överenskommelse om huvudmännens ansvar och avvikelshantering i samverkan för barn och unga* ansvarar skolan för att elevhälsan omfattar medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande samt hälsofrämjande och stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. I överenskommelsen anges även att elevhälsan när barnets behov kräver det ska planera och följa upp insatserna i samverkan med berörda parter i den egna organisationens enheter, hälso- och sjukvård, socialtjänsten (barn och ungdom samt funktionshinder), andra samhällsorgan och organisationer, samt upprätta en samordnad individuell plan. Skolan ansvarar även för att vid behov informera och motivera vårdnadshavare att vända sig till BUP, habiliteringen eller annan specialitet inom regionens hälso- och sjukvård.

I intervjuer med representanter från elevhälsan och i resultatet av enkätundersökning framkommer att en större andel inte upplever att ansvarsfördelningen är tydlig i relation till barn- och ungdomshälsan. I enkätundersökningen framkommer att cirka 37 procent upplever att ansvarsfördelningen bara delvis är tydlig och cirka 9 procent upplever den inte alls som tydlig. Respondenter kopplar detta till kunskapsbrist om aktörers olika ansvarsområden, vilket i vissa fall leder till att olika ärenden skickas mellan de olika verksamheterna. I flera intervjuer med företrädare för elevhälsan i kommunerna framförs exempelvis att det förekommer att barn- och ungdomshälsan skickar brev till elevhälsan med uppdrag, vilka upplevs som kravställande. Intervjupersoner framför att breven i många fall utgör en envägskommunikation och att det finns begränsade möjligheter till fortsatt dialog och samverkan kring eleven. Vidare har exempelvis följande kommentarer lämnats i enkätundersökningen gällande ansvarsfördelningen:

”Tycker att samverkan/samarbete med barn- och ungdomshälsan fungerar bra när man träffas. Det som är otydligt är vart gränserna mellan skolans uppdrag och vårdens uppdrag går. Ibland finns det inom vården en bristande kunskap kring vad skolans uppdrag är, framför allt kring vad elevhälsans uppdrag är. Det gör att det ibland finns förväntningar på att elevhälsan skall göra insatser som är behandling. Fokus i skolans arbete är ju på att nå så långt som möjligt i utveckling mot skolans mål (både kunskapsmässigt, socialt, personlig utveckling med mera.), för att kunna göra detta behöver elever vara i skolan.”

”Ibland (relativt ofta när det är aktuellt med samverkan) hamnar man i situationer där det skulle behövas tydligare bedömningar kring vad som är en rimlig kravnivå utifrån elevens mående/hälsa. Detta fungerar ibland, men ibland inte. Om eleven inte klarar av att vara i skolan finns det inte så mycket som skolan kan göra, då behövs insatser från annat håll. Hur ansvaret ser ut då upplever jag vara otydligt. Det har också varit ett problem (otydliga rutiner?) att när barn och ungdomshälsan sett svårigheter inom NPF¹⁵ så har man hänvisat till att skolan skall skicka remiss i stället för att själva remittera för utredning. Blir troligtvis bättre med den nya överenskommelsen¹⁶.”

I enkätundersökningen och i intervjuer framhåller flera från elevhälsan att det finns en uppfattning om att elevhälsan förväntas utföra insatser som ligger utanför elevhälsans uppdrag. Som exempel nämns att elevhälsan i vissa fall förväntas utföra behandlande insatser av exempelvis ångest, ätstörning eller annan problematik. Det kan ibland även innebära att skol-sköterska förväntas utföra svåra psykiatriska riskbedömningar, till exempel avseende akut suicidrisk, riskbedömningar som ska göras av BUP. I intervjuer påpekas också att skolan och elevhälsan oftast har en mer heltäckande bild av en elevs situation. Det framhålls att barn- och ungdomshälsan oftast träffar eleven under en mer begränsad tidsperiod vilket leder till att det blir svårt att få en helhetsbild av faktorer som mat, sömn, skärmtid och hemsituation. I intervjuer förmedlas vidare en bild av att en fungerande samverkan i vissa fall är personberoende.

3.3.2.2 Socialtjänst

Enligt *Överenskommelse om huvudmännens ansvar och avvikelshantering i samverkan för barn och unga* ansvarar socialtjänsten för att erbjuda förebyggande insatser, råd och service, till kommunens invånare. Socialtjänsten ska utreda behov av, besluta om, utföra, följa upp och samordna psykosociala/sociala insatser enligt Socialtjänstlagen. Enligt överenskommelsen ska socialtjänsten vid behov remittera barnet till hälso- och sjukvårdens primär- eller specialistenheter, samt att när barnets behov kräver det planera och följa upp insatserna i samverkan med berörda aktörer i den egna organisationens verksamheter, hälso- och sjukvården, förskolan/skolan och andra samhällsorgan och organisationer samt upprätta en SIP.

¹⁵ NPF är en förkortning för neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.

¹⁶ Den nya överenskommelsen avser ”REVI” (se avsnitt 3.2.2) som fastställs i mars 2026.

I intervjuer med representanter från socialtjänsten ges överlag en bild av en tydligare ansvarsfördelning jämfört med upplevelsen som framträder i intervjuerna med företrädare för elevhälsa. Representanter från socialtjänsten lyfter dock fram att det även där kan förekomma otydligheter om gränsdragning mellan socialtjänsten respektive barn- och ungdomshälsans uppdrag. Intervjupersoner framhåller att patienter och vårdnadshavare inte alltid är medvetna om vilka insatser som erbjuds hos respektive verksamhet. Det lyfts som exempel att det i dagsläget saknas en fastställd rutin för när barn- och ungdomshälsan ska hänvisa ett ärende till socialtjänsten inom vissa av kommunerna. Intervjupersonerna uppger att detta kan leda till överlappningar där båda verksamheterna arbetar med liknande insatser.

Enligt intervjupersonerna saknas också en enhetlig struktur som säkerställer att ärenden hanteras på samma sätt varje gång. I intervjuer uttrycks en upplevelse av att barn- och ungdomshälsan i vissa fall är snabba med att hänvisa ärenden till socialtjänsten. Ett exempel som lyfts är att familjer har vänt sig till socialtjänsten för att få föräldrastöd, trots att detta även ska kunna erbjudas hos barn- och ungdomshälsan. Föräldrarna uppges i dessa fall ha uppfattat att stödet inte varit tillgängligt hos barn- och ungdomshälsan. Enligt intervjuade finns ett behov av att tydliggöra gränsdragningen mellan verksamheternas uppdrag, för att undvika dubbelarbete och säkerställa att familjer får rätt stöd i rätt tid.

3.3.3 Bedömning

Vår bedömning är att nämnden för folkhälsa och sjukvård samt deltagande kommuner **endast delvis** säkerställt att det finns en tydlig ansvarsfördelning för samverkan mellan barn- och ungdomshälsan och berörda verksamheter.

Vi konstaterar att det finns övergripande beskrivningar av ansvarsfördelningen mellan hälso- och sjukvård, socialtjänst och skola i en *Överenskommelse om huvudmännens ansvar och avvikelsehantering i samverkan för barn och unga*. Dokumentet beskriver huvudmännens generella ansvar och ger en grundläggande struktur för samverkan. Utifrån vår granskning framkommer dock variationer i upplevelsen av hur tydlig ansvarsfördelningen är. Representanter från elevhälsa beskriver i både intervjuer och enkätundersökning att ansvarsfördelningen gentemot barn- och ungdomshälsan ofta är otydlig. Det gäller särskilt gränsen mellan elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande uppdrag samt barn- och ungdomshälsans behandlande uppdrag. Flera exempel ges på situationer där elevhälsan upplever att de förväntas utföra insatser som ligger utanför deras ansvarsområde. Inom socialtjänsten framkommer en något tydligare bild av ansvarsfördelningen, men även där lyfts otydligheter kring gränsdragning. Detta indikerar enligt vår bedömning att ansvarsfördelningen inte är tillräckligt tydlig i praktiken. Vi bedömer därför att ansvarsfördelningen behöver kommuniceras mer enhetligt och tydligt i organisationerna för att stärka förståelsen för varandras uppdrag och minska risken för gränsdragningsproblem.

Inom regionen, mellan barn- och ungdomshälsan och BUP, beskrivs det finnas en relativt tydlig ansvarsfördelning, där barn- och ungdomshälsan ansvarar för lindrig till måttlig problematik och BUP för svårare psykiatriska tillstånd. Den triageringsmodell som tagits fram inom En väg in bedöms också vara ett viktigt stöd för att säkerställa att barn och unga hänvisas till rätt vårdnivå. Samtidigt framkommer i granskningen att gränsdragningen i praktiken fortfarande kan vara utmanande, särskilt vid medelsvår problematik, och att återkommande dialog behövs för att hantera gråzoner. Det finns inte heller någon tydlig överenskommelse eller övergripande styrdokument som beskriver uppdrag och ansvar för de olika verksamheterna.

3.4 SAMVERKANSSTRUKTURER OCH KOMMUNIKATION

3.4.1 Samverkansstrukturer

3.4.1.1 Ledningssystem för samverkan gällande hälsa, vård och omsorg

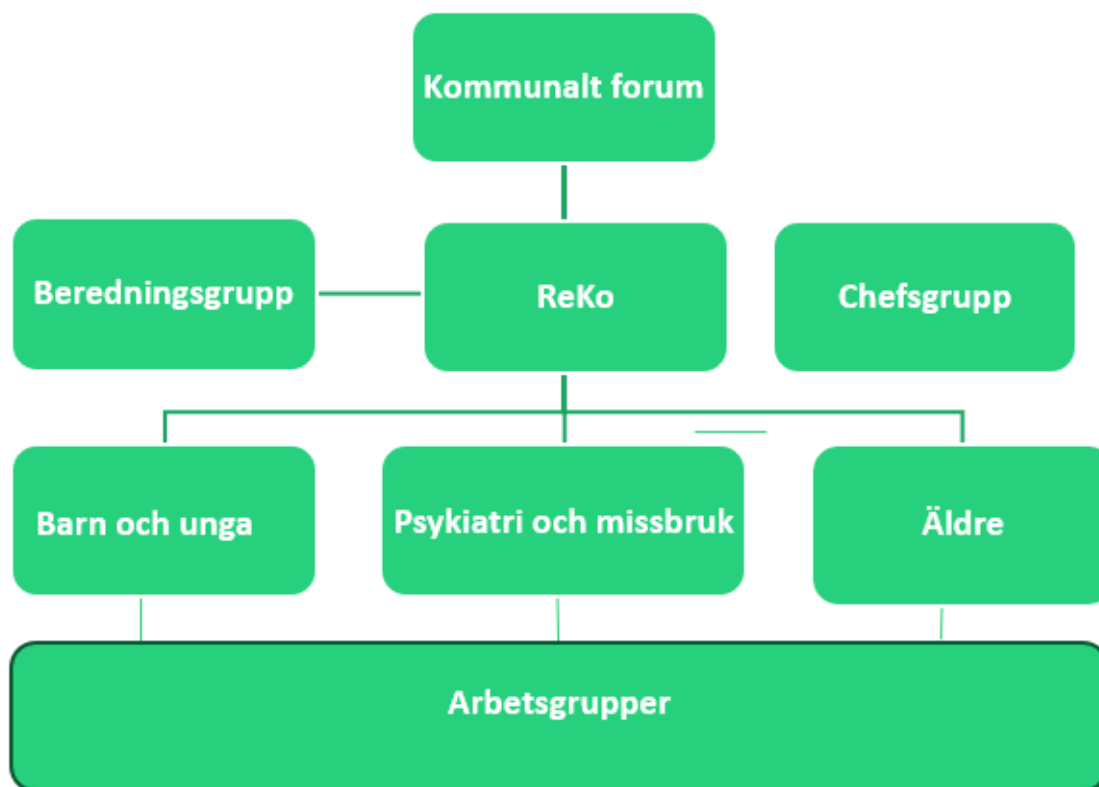
Region Jönköpings län och länets kommuner har ett ledningssystem för samverkan avseende hälsa, vård och omsorg¹⁷. Ledningssystemet beskriver den gemensamma målsättningen, värdegrunden samt övergripande organisationsstruktur. Utgångspunkten för samverkan beskrivs vara en beslutad värdegrund:

- Vi utgår från invånarnas behov.
- Vi samarbetar aktivt över organisations- och huvudmannagränser så att de stärker den enskildes upplevelser av sammanhang och helhet.
- Vi bemöter varandra med respekt och visar tillit.
- Vi lär av varandra och tar tillvara varandras kompetens.

Enligt ledningssystemet finns det en samverkansstruktur för ledning och styrning på politisk nivå och tjänstemannanivå. Mellan regionen och kommunerna finns det politiska samverkansorganet *Kommunalt forum* som kopplas samman med tre olika strategigrupper genom den gemensamma ledningsgruppen *ReKo*, som utgör en länk mellan regionens och kommunernas arbete. Ledningssystemet illustreras i figuren nedan.

Figur 3 – Ledningssystem för samverkan

¹⁷ Ledningssystem för samverkan Region Jönköpings län och kommunerna gällande hälsa, vård och omsorg Dokument ID 112191, gäller från 2024-01-01

Beredningsgruppen har till uppgift att bereda och färdigställa ärenden och handlingar från strategigrupperna och till Kommunalt forum inom området hälsa, vård och omsorg. Chefsgruppernas funktion är att föra fördjupad dialog över huvudmannagränser inför viktiga beslut, och består av samtliga socialchefer, sjukvårdsdirektörer och skolchefer inom länet.

I strategigrupp barn och unga ingår fyra chefer från socialtjänsten, tre skolchefer samt fyra chefer från regionen. Strategigruppen ansvarar bland annat för att genomföra årliga handlingsplaner samt för att följa upp och hantera avvikelser i samverkan. Varje strategigrupp beslutar om hur länsdelarnas redan befintliga tvärssektoriella arbetsgrupper används inom ledningssystemet för samverkan.

I respektive länsdel finns en arbetsgrupp för barn och unga (ABU) med syfte att sammanlänka strategigruppen och verksamheternas medarbetare¹⁸. Arbetsgruppen ska främja god samverkan mellan parterna, ta fram och revidera gemensamma överenskommelser och handlingsplaner samt implementera och sprida dessa dokument. Gruppen ansvarar även för uppföljning och analys av avvikelser i samverkan samt för att stärka samverkan genom att utveckla arbetsmodeller och rutiner. Vid arbetsgrupp barn och unga medverkar bland annat personal från elevhälsa, barn- och ungdomshälsan, socialtjänsten och BUP och gruppen träffas ungefär

¹⁸ Uppdragsbeskrivning för arbetsgrupperna i länsdelarna. Område barn och unga. 2019-04-16.

två gånger per termin. Vid mötena diskuteras bland annat samverkansfrågor och gränsdragningar mellan olika aktörer.

Vid flera intervjuer uttrycks att ABU-mötena kan vara ett värdefullt forum för lärande mellan verksamheterna. Samtidigt framhålls att mötena innehåller stora mängder information och att möjligheterna till fortsatt dialog ibland kan vara begränsad.

3.4.1.2 Bästa platsen för barn och unga

I Region Jönköpings län finns ett strategiskt mål om att Jönköpings län ska vara "Bästa platsen att växa upp, leva, verka och åldras på". I samverkan mellan regionen och länets kommuner finns utvecklingsplattformen "Bästa platsen att leva på". Arbetet utgår ifrån det gemensamma ledningssystemet för samverkan och inom respektive strategigrupp omsätts handlingsplaner inom olika områden. I flera intervjuer lyfts arbetet med "Bästa platsen för barn och unga" fram som ett pågående utvecklingsarbete där länets kommuner och barn- och ungdomshälsan samverkar aktivt. Arbetet beskrivs syfta till att arbeta med tidiga samordnade insatser och minska risken för att barn och unga ska hamna mellan stolarna.

I nämndens verksamhetsberättelse för 2025 anges även att det pågår ett arbete med elevhälsocentraler inom ramen för arbetet med Bästa platsen, vilket inkluderar samtliga 13 kommuner i länet. Syftet med elevhälsocentraler beskrivs vara att det ska gå snabbare att få rätt hjälp samt att underlätta för vårdnadshavare att ha kontakt med flera aktörer utifrån barnets behov. Arbetet med elevhälsocentraler började som en pilot inom ett område i Jönköpings kommun, och under hösten 2025 började arbetssättet att spridas till övriga kommuner.

3.4.2 Samordnad individuell planering

Enligt gällande lagstiftning är kommuner och regioner skyldiga att samordna sina insatser i en individuell plan när en individ har behov av insatser från både socialtjänst och hälso- och sjukvård. Regionen har en överenskommelse gällande samordnad individuell plan (SIP) för barn och unga upp till 18 år. I överenskommelsen ingår verksamheter inom hälso- och sjukvård, socialtjänst och skola.¹⁹

Genomförda intervjuer med företrädare från granskade kommuner, tillsammans med resultat av enkätundersökningen, ger en bild av att samarbetet med barn- och ungdomshälsan gällande SIP i huvudsak är välfungerande. I vissa intervjuer framförs dock att det föreligger ett behov av att repetera vilka förväntningar som ska finnas på SIP-möten samt hur sammankallande till mötena ska ske. När det gäller SIP framförs att det ibland kan finnas utmaningar som framför allt kopplas till tids- och resursbrist. I intervju framhålls bland annat att det ibland behövs flera SIP-möten gällande en enskild individ och att detta är tidskrävande. I en av intervjuerna framförs även att barn- och ungdomshälsan eller BUP kan föreslå SIP-möte flera månader framåt i tiden, vilket upplevs vara för lång tid för att tillgodose barnets behov.

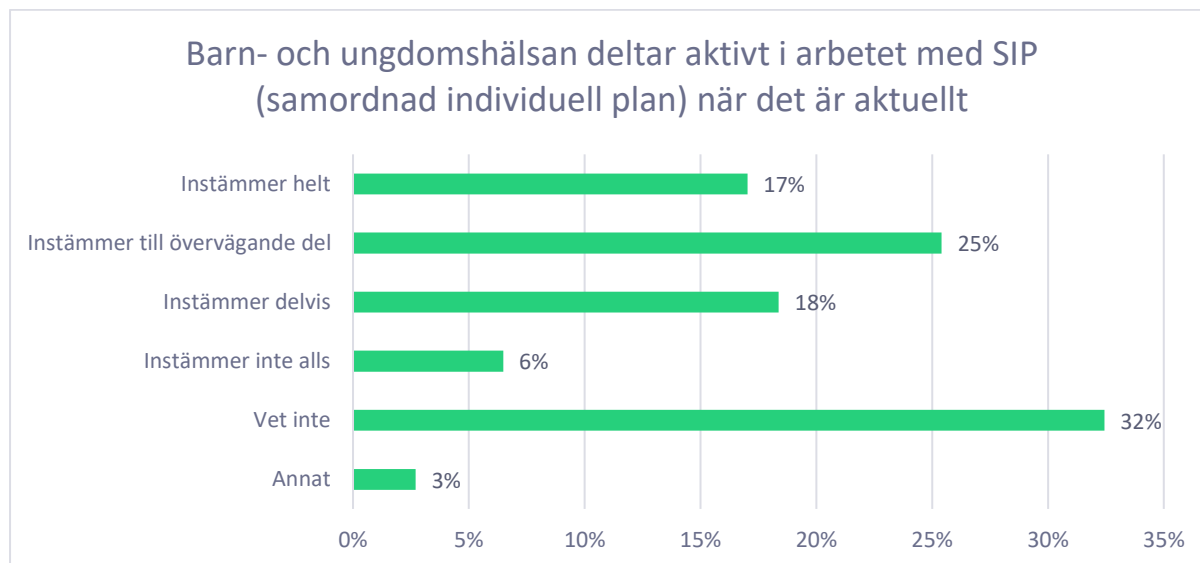
I andra intervjuer framförs att fastställda mallar och protokoll för SIP inte alltid används i tillräcklig utsträckning, och att det förekommer att olika verksamheter skapar egna mallar och

¹⁹ Överenskommelse om samordnad individuell plan (SIP) med förskola och skola som jämbördig part. Dokument ID 268523. Gäller från 2023-04-28.

protokoll. Det uppges också förekomma att anställda har begränsad kännedom om vem som får kalla till SIP. Det kan enligt intervjuade innebära att kallelse till SIP skickas via e-post, vilket kan resultera i att någon part avböjer inbjudan. Vi noterar att de riktlinjer som vi har tagit del av gällande SIP inte innehåller någon information om hur kallelsen ska gå till.

I genomförd enkätundersökning framkommer att majoriteten av de som deltagit vid SIP-möten upplever att SIP fungerar väl med barn- och ungdomshälsan, vilket framgår av diagrammet nedan.

Diagram 2 - Enkät svar

Det lyfts dock fram synpunkter avseende arbetet med SIP. Cirka 6 procent av de svarande upplever att arbetet inte fungerar. Bland dessa framförs följande synpunkter:

"Det är lätt att eleven eller i deras fall kunden hamnar mellan stolarna. Det är mer fokus på att se vad paragraferna säger att inte göra än att använda paragraferna så vi kan arbeta tillsammans. Det finns fina dokument och överenskommelser som SIP och SSPF men i praktiken blir samarbetet stelt och svårarbetat med risk för att elevens situation inte förändras eller än värre försämras."

"SIP används i för liten utsträckning och majoriteten av gångerna är det skolan som initierar till en SIP. Positivt att BUH är väldigt lätta att få tag i och återkopplar snabbt."

3.4.3 Remisshantering

Elevhälsan och socialtjänsten i länets kommuner kan remittera ett barn eller ungdom till En väg in, barn och unga, psykisk hälsa vid tecken på psykisk ohälsa. En väg in gör en initial bedömning av vårdbehovet och bedömer därefter vilken verksamhet som är mest lämplig att behandla barnet. En väg in träffar inte patienter utan gör sina bedömningar genom telefonsamtal eller frågeformulär.

Från och med den 1 mars 2026 börjar den nya överenskommelsen *Remiss till En väg in* (REVI) att gälla. Överenskommelsen syftar till att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan skolverksamheterna och BUP när det gäller barn och unga med funktionsnedsättande svårigheter kopplade till uppmärksamhet, aktivitetsreglering och/eller autismspektrumtillstånd.²⁰ I intervjuer och svar i enkätundersökningen har det inkommit återkommande synpunkter som berör brister i remisshantering. Det upplevs bland annat finnas en bristande återkoppling på remisser och att återkoppling oftast består av standardsvar utan information om fortsatt planering. Det uppges att detta leder till osäkerhet om status på remissen och hur skolan/socialtjänst kan hjälpa barnet. Bland enkätsvaren förekommer bland annat dessa svar gällande remisshanteringen:

"Jag tycker samarbetet kring barn och ungas psykiska ohälsa generellt är katastrofalt dåligt. Jag har jobbat i annan kommun och mot en annan region tidigare och det var lättare att få kontakt, samarbete, återkoppling remissvar och remissbekräftelse. Just nu vet man aldrig var eleverna hamnar i slutändan tycker jag. Om vi inte pratar med eleven själv."

"Det är flera gånger då jag har skrivit en remiss där kontakten sedan avslutades med bedömningen att det kan följas upp inom elevhälsan. Hade det kunnat följas upp inom elevhälsan hade jag inte skrivit en remiss. Vi hamnar allt för ofta i behandlande samtal och vi har inte behandlande uppdrag som skolkuratorer. Föräldrarna är också ofta missnöjda med kontakten och tycker det fungerar bättre med kuratorskontakt. Har också fått höra att man inte har lyckats skapa relation med eleven eller att eleven inte längre vill komma och att kontakten därför avslutas."

"Upplever att återkoppling från barn- och ungdomshälsan inte fungerar. När till exempel remiss skickats till En väg in gällande misstanke om NPF och remissen triageras till barn- och ungdomshälsan i stället för BUP och de sen skickar remissen vidare till BUP, har ingen återkoppling givits till skolan att så skett. Skolan vet inget och väntar på remissbekräftelse från BUP, som då säger att det inte finns någon remiss från skolan hos dem."

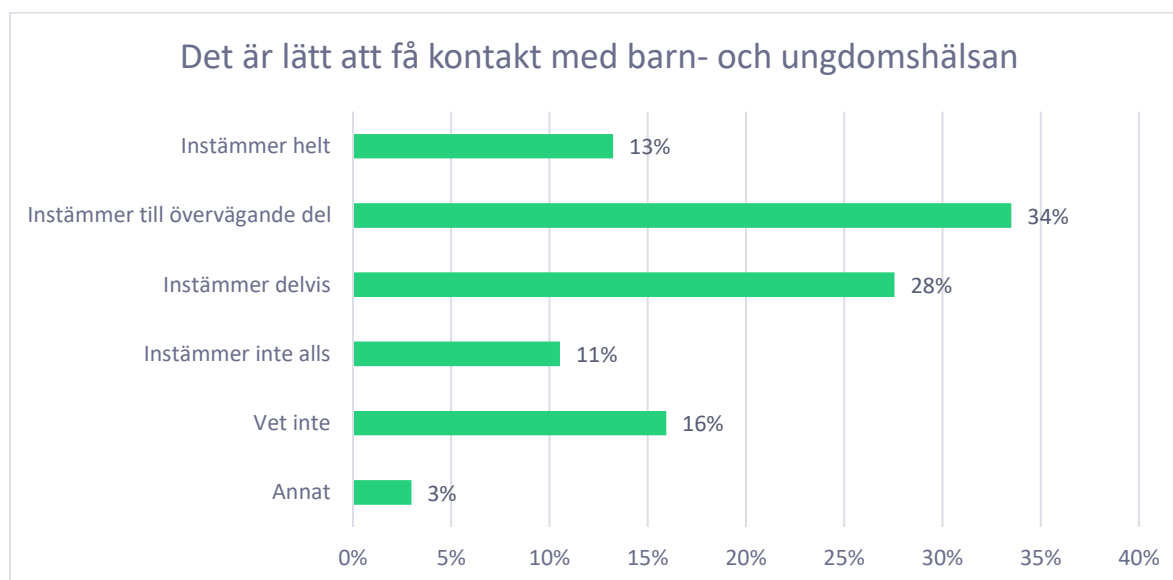
"En väg in ligger som en bromskloss och ärenden bollas emellan. Ett exempel är att vi från skolan skriver in remiss till En väg in. När vi bevakar våra remisser och vill ha remissvar för att få koll på vad som händer (och som faktiskt är vår skyldighet/rättighet som remisskrivare att bevaka) så får vi bara svar att remissen är mottagen och vidarebefordrad till barn- och ungdomshälsan/BUP. När vi sedan skriver till barn- och ungdomshälsan /BUP så finns det givetvis ingen remiss från oss så då kan de inte ge oss något svar utan att det behöver gå mellan En väg in och oss, och mellan En väg in och barn- och ungdomshälsan/BUP. Så krångligt..."

²⁰ <https://folkhalsaochsjukvard.rjl.se/dokument/evo/e5c850d8-b1ff-4848-8a4d-cfab28e4e77e?pageId=24556>

3.4.4 Kommunikation och återkoppling

I flera intervjuer med företrädare från elevhälsa och socialtjänst framförs att kommunikation med barn- och ungdomshälsan är ett utvecklingsområde. Flera framhåller att det kan vara svårt att snabbt få kontakt med barn- och ungdomshälsan, vilket beskrivs bero på att det saknas tydliga kontaktvägar. I enkätundersökningen uppger majoriteten av respondenterna att de instämmer helt eller till övervägande del gällande påståendet om att det är lätt att få kontakt med barn- och ungdomshälsan, vilket framgår i diagrammet nedan. 28 procent anger dock att det delvis är lätt att få kontakt med barn- och ungdomshälsan, medan 11 procent upplever att det inte är lätt att få kontakt.

Diagram 3 - Enkät svar

Vi noterar att kontaktinformation till barn- och ungdomshälsan finns tillgängliga på en gemensam och öppen webbplats. Informationen riktar sig till yrkesverksamma inom hälso- och sjukvården samt till kommunens barn- och ungdomsverksamheter.²¹ Enligt uppgift kan personal i kommunens verksamheter kontakta barn- och ungdomshälsan via samma telefonnummer som övriga som vill ha kontakt med verksamheten, exempelvis vårdnadshavare och patienter. Inringaren får redogöra för sitt ärende och därefter ska en sjuksköterska ringa upp så snart som möjligt. Det finns dock inte något direktnummer mellan verksamheterna.

I intervjuer med företrädare från elevhälsa och socialtjänst uppges att kommunikationen mellan verksamheterna ibland går via vårdnadshavare och att det leder till risk för missförstånd och bristande informationsöverföring mellan verksamheterna. Det framhålls också att det finns en viss personbundenhet, där kontakten fungerar väl beroende på vem man har kontakt med. Bland enkätsvaren förekommer följande svar:

”Det tar i vissa fall lång tid innan barn- och ungdomshälsan hör av sig till skolan trots att man sitter på mycket information och ser eleven i sitt sammanhang dagligen och

²¹ <https://folkhalsaochsjukvard.rjl.se/dokument/evo/d49bed08-378e-4a18-ac5b-4df2d634125c?pageld=104114&blockId=199543>

man får själv börja jaga personer man inte har nummer eller mail till. Har de en pågående kontakt så är det ju så viktigt med samarbete eftersom man oftast har en parallell kontakt. Vill också tillägga att det finns personer där det fungerar otroligt bra med samarbete, återkoppling!”

”Rekommenderar vårdnadshavare att ta kontakt med barn- och ungdomshälsan där vi ser tecken på till exempel psykisk ohälsa. Återkoppling sker via vårdnadshavare. Har bara blivit kontaktad en gång av barn- och ungdomshälsan gällande en elev.”

Vid intervjuer med representanter från regionen lyfts det fram att begränsade kontaktvägar kan förklaras av att kommunerna inte längre har en ekonomisk ansvarsförbindelse till verksamheten, då några av kommunernas medarbetare tidigare arbetade i samma lokaler som barn- och ungdomshälsan.

3.4.5 Bedömning

Vår bedömning är att nämnden för folkhälsa och sjukvård och deltagande kommuner **endast delvis** säkerställt att det finns en ändamålsenlig samverkansstruktur mellan barn- och ungdomshälsan och berörda verksamheter.

Granskningen visar att det finns samverkansstrukturer i form av ett ledningssystem för samverkan mellan regionen och kommunerna vad gäller hälsa, vård och omsorg, där mål, värdegrund och organisationsstruktur är tydligt beskrivna. Det finns etablerade forum för samverkan på både politisk och tjänstemannanivå, såsom Kommunalt forum, ReKo och strategigrupp barn och unga. Dessa forum skapar enligt vår bedömning förutsättningar för gemensam styrning och uppföljning av samverkan. Arbetsgrupperna för barn och unga (ABU) fungerar som en länk mellan strategisk nivå och verksamhetsnivå och samlar representanter från elevhälsa, socialtjänst, barn- och ungdomshälsan och BUP.

Därtill finns gemensamma riktlinjer för SIP och hantering av remisser. SIP är en central del av samverkansstrukturen. Kommuner och regioner är enligt socialtjänst och hälso- och sjukvårdslagen skyldiga att samordna sina insatser i en individuell plan när det behövs. I många fall upplevs samverkan genom SIP fungera väl. Samtidigt framkommer att tillämpningen varierar mellan verksamheter. Det uppges även finnas brister i hur mallar och protokoll används, osäkerhet kring vem som får kalla till SIP och avsaknad av tydliga rutiner för hur kallelser ska ske. Tids- och resursbrist påverkar också möjligheterna att genomföra SIP på ett ändamålsenligt sätt, och skolans upplevelse är att tidsfördröjningar i kallelser försvårar arbetet med att ge elever stöd i rätt tid. För att säkerställa en likvärdig och effektiv användning av SIP bedömer vi att rutiner, ansvarsfördelning och arbetssätt behöver tydliggöras och förankras i samtliga berörda verksamheter.

När det gäller remisshantering konstaterar vi utifrån granskningen att den inte fungerar tillfredsställande. Elevhälsa och socialtjänst beskriver återkommande brister i återkoppling,

otydlighet kring remissflöden och situationer där ärenden bollas mellan En väg in, barn- och ungdomshälsan och BUP. Det har framförts att det förekommer att remisser avslutas med hänvisning tillbaka till kommunerna trots att ärendet bedömts ligga utanför deras uppdrag, vilket enligt vår bedömning skapar risker för att barn inte får rätt insats. Avsaknaden av direktnummer till barn- och ungdomshälsan uppges också innebära en risk för bristande informationsöverföring, missförstånd och brister i barnets vård. För att säkerställa en sammanhållen och effektiv remisshantering samt kommunikation bedömer vi att rutiner, kontaktvägar och ansvarsfördelning behöver tydliggöras mellan samtliga berörda verksamheter.

3.5 UPPFÖLJNING AV SAMVERKAN

Vi har under granskningen inte tagit del av några riktlinjer som visar hur eventuell uppföljning av samverkan ska gå till, exempelvis vilka indikatorer som ska följas upp, analys av nyckeltal eller hur uppföljningen ska dokumenteras. Vi har inte heller tagit del av någon sammanställning eller analys som berör uppföljning av samverkan.

I överenskommelserna som reglerar samverkan mellan barn- och ungdomshälsan och Jönköping, Habo och Mullsjö kommun samt mellan barn- och ungdomshälsan och GGVV-kommunerna anges att samverkan ska följas upp årligen genom ABU:s årshjul. Avtalet mellan regionen och höglandskommunerna anger att utvärdering av verksamheten ska genomföras kontinuerligt med stöd av SKL:s (numera SKR) psynkprojekt. Projektet drevs av SKL mellan 2012 och 2014 i syfte att samordna insatser för barn eller unga med psykisk ohälsa eller risk för psykisk ohälsa.

När det gäller uppföljning framgår det i ledningssystem för samverkan att strategi- och arbetsgrupp för barn och unga är ansvariga för att följa upp avvikelser i samverkan. Vi har under granskningen inte tagit del av något underlag som visar hur avvikelser följts upp och analyserats i syfte att åtgärda eventuella kvalitetsbrister, detta framgår dock i ABU:s årshjul. Vid majoriteten av de genomförda intervjuerna har det framkommit uppgifter som tyder på att det förekommer en underrapportering av avvikelser i samverkan. Se avsnitt 3.6.3 för en mer detaljerad redogörelse av avvikelser i samverkan.

3.5.1 Nämnden för folkhälsa och sjukvårds uppföljning

I nämndens verksamhetsberättelse för 2025 görs en övergripande uppföljning av antalet barn som remitterats från En väg in till barn- och ungdomshälsan respektive BUP. Nämnden följer upp den genomsnittliga väntetiden för att få en tid hos BUP och jämför den mot en fastställd målbild. I verksamhetsberättelsen anges att det i Region Jönköpings län är fler barn och unga med medelsvåra besvär som hänvisas till primär nivå än specialistnivå i jämförelse med resten av landet.

Barn- och ungdomshälsan har ett mål om att erbjuda ett första besök inom 14 dagar. I nämndens verksamhetsberättelse framgår ingen uppföljning av huruvida barn- och ungdomshälsan uppnår målsättningen. I barn- och ungdomshälsans verksamhetsberättelse för 2025 görs bland annat en uppföljning av mätetalet *minska medelväntetid till första återbesök inom BUH*.

Enligt verksamhetens analys var medelväntetiden för ett första återbesök inom barn- och ungdomshälsan 12 dagar under 2025.

3.5.2 Intern kontroll

I nämndens internkontrollplan för år 2025 fastställs fyra kontrollmoment, varav ett av dessa går att koppla till samverkan:

Kontrollmoment	Vad kontrolleras och hur kontrolleras det?	Berörda verksamhetsområden
Granskning av den förstärkta lokala samverkan	Granskningen ska kontrollera hur samverkan med kommunerna i länet fungerar utifrån att invånarna ska få en optimal vård och omsorg, exempelvis efter utskrivning från sjukhuset. Ansvarig för kontrollmomentet formulerar tillsammans med sakkunniga metod för kontrollen.	Verksamhetsområden Medicin, Kirurgi, Psykiatri, rehabilitering och diagnostik, samt Bra Liv Folkhälsa och sjukvård/Primärvård och rehabilitering

Internkontrollplanen följdes upp i februari år 2026, och där framkommer att fokus i kontrollen har varit på samverkan mellan vårdcentraler och den kommunala hälso- och sjukvården.

I nämndens internkontrollplan för 2026 framgår ett kontrollmoment avseende kvaliteten i de överenskommelser som upprättas inom verksamheterna. Kontrollmomentets syfte är att säkerställa att innehållet i överenskommelserna är korrekt, tydligt och ändamålsenligt; att tillgängligt stödmaterial används vid upprättande och uppföljning av överenskommelser samt att överenskommelser håller hög kvalitet och fyller sitt syfte. Kontrollen ska genomföras med stickprov inom ett antal verksamheter.

3.5.3 Bedömning

Vår bedömning är att nämnden för folkhälsa och sjukvård samt deltagande kommuner **endast delvis** säkerställt en ändamålsenlig uppföljning av samverkan mellan barn- och ungdomshälsan och berörda verksamheter.

Vi konstaterar att det inte finns tydliga riktlinjer eller bestämmelser om hur uppföljning av samverkan ska genomföras, exempelvis avseende vilka indikatorer som ska följas, hur analys ska göras eller hur uppföljningen ska dokumenteras. Vi har inte heller tagit del av någon sammanställning eller analys som specifikt avser samverkan mellan barn- och ungdomshälsan och kommunerna. Även om överenskommelserna i två länsdelar anger att samverkan ska följas

upp årligen genom ABU:s årshjul, saknas dokumentation som visar att sådan uppföljning faktiskt genomförts. Avtalet med högländskommunerna hänvisar till ett nationellt projekt (Psynk) som avslutades 2014, vilket innebär att avtalet inte längre ger vägledning för hur uppföljning ska ske. Vi bedömer utifrån detta att det finns ett behov av att tydliggöra hur uppföljning av samverkan mellan barn- och ungdomshälsan och berörda verksamheter ska ske.

Strategi- och arbetsgrupp för barn och unga har enligt ledningssystemet ansvar för att följa upp avvikelser i samverkan, men granskningen visar att detta inte sker på ett systematiskt sätt. Vi har inte tagit del av underlag som visar hur avvikelser analyseras eller används för att förbättra samverkan.

Vi noterar vidare att nämndens uppföljning inte omfattar uppföljning av barn- och ungdomshälsan målsättning om 14 dagars väntetid till nybesök, trots att detta är ett centralt mål för verksamhetens tillgänglighet. Nämndens uppföljning fokuserar i huvudsak på remissflöden och väntetider inom BUP, medan uppföljning av hur barn- och ungdomshälsan lever upp till sina egna tillgänglighetsmål saknas. Vi bedömer att uppföljningen inte fullt ut utgör ett underlag som redovisar hur verksamheten når sina mål, om barn och unga får vård i rätt tid eller om samverkan fungerar på ett ändamålsenligt sätt.

3.6 SYSTEMATISKT KVALITETSARBETE

Enligt Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd för systematiskt kvalitetsarbete (2011:9) ansvarar vårdgivare eller den som bedriver socialtjänst för att det finns ett ledningssystem för verksamheten²². Ledningssystemet ska användas för att systematiskt och kontinuerligt utveckla och säkerställa verksamhetens kvalitet. Socialstyrelsens föreskrifter ska även tillämpas i det systematiska patientsäkerhetsarbetet som vårdgivare ska bedriva enligt patientsäkerhetslagen (2010:659). I patientsäkerhetslagen anges att vårdgivare ska planera, leda och kontrollera verksamheten på ett sätt som leder till att kravet på god vård i hälso- och sjukvårdslagen.

Enligt föreskrifterna ska den som bedriver socialtjänst identifiera de processer där samverkan behövs för att säkra kvaliteten på de insatser som ges i verksamheten. Vårdgivare ska identifiera de processer där samverkan behövs för att förebygga att patienter drabbas av vårdskada. Det ska framgå av processerna och rutinerna hur samverkan ska bedrivas i den egna verksamheten.

²² SOSFS 2011:9, 3 kap. 1 §

3.6.1 Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete

3.6.1.1 Region Jönköpings län

Enligt uppgift beskrivs Region Jönköping läns ledningssystem för det systematiska kvalitetsarbetet samt patientsäkerhetsarbetet i en beskrivning av *Organisation och ansvar patientsäkerhet*²³. Av dokumentet framgår att beskrivningen utgår ifrån Socialstyrelsens föreskrifter för systematiskt kvalitetsarbete (2011:9) och patientsäkerhetslagen (2010:659). I dokumentet framgår övergripande ansvar för chefer och medarbetare vad gäller patientsäkerhet och systematiskt kvalitetsarbete. Ansvariga chefer (sjukvårdsdirektör, verksamhetschef och enhetschefer) ansvarar för patientsäkerheten i sin verksamhet och varje medarbetare har ett patientsäkerhetsansvar i det dagliga arbetet och i det systematiska kvalitetsarbetet. Av dokumentet framgår ingen information om hur samverkan ska ske, däremot framgår detta i ledningssystemet för samverkan gällande hälsa, vård och omsorg (se avsnitt 3.6.2 nedan).

3.6.1.2 Granskade kommuner

Vi har av granskade kommuners socialtjänster efterfrågat övergripande riktlinjer för det systematiska kvalitetsarbetet samt eventuella riktlinjer och rutiner för samverkan. Vi har tagit del av Jönköpings kommuns *Ledningssystem för socialförvaltningen*. I ledningssystemet beskrivs hur samverkan ska bedrivas på olika nivåer, inklusive hur den strategiska samverkan med andra organisationer ska utformas, särskilt i relation till den regionala hälso- och sjukvården. Här redogörs även för ledningssystemet för samverkan mellan regionen och kommunerna (ReKo) och hur detta är strukturerat.

Vi har av övriga granskade kommuner inte mottagit några riktlinjer för det systematiska kvalitetsarbetet eller eventuella riktlinjer och rutiner för samverkan.

3.6.2 Ledningssystem för samverkan

Som tidigare nämnts finns ett ledningssystem för samverkan gällande hälsa, vård och omsorg mellan regionen och kommunerna. Ledningssystemet ska säkerställa att arbetet med att säkra verksamheternas kvalitet sker systematiskt, men också att fånga medarbetarnas kunskaper och engagemang samt omsätta idéer i handling genom att bedriva systematiskt förbättringsarbete. Ledningssystemet beskrivs ha sin utgångspunkt i invånarens behov av gemensamma insatser av flera samverkande parter för en sammanhållen vård, omsorg och hälsa som utgår från invånarens behov och fokuserar på att uppnå bästa möjliga kvalitet.

I ledningssystemet anges att syftet bland annat är att skapa gemensamma processer där verksamheterna kan dra nytta av att arbeta på ett likartat sätt, samt att på ett systematiskt sätt pröva, följa upp och utveckla de åtgärder som rör samverkan. Som tidigare beskrivits i rapporten finns flera överenskommelser och processbeskrivningar framtagna för samverkan, bland annat avseende SIP och avvikelshantering. Enligt ledningssystemet ansvarar ledningsgruppen (ReKo) för att leda och följa upp dessa stödprocesser och säkerställa att de fungerar i praktiken.

²³ Organisation och ansvar patientsäkerhet Region Jönköpings län. Dokument ID 163697. Gäller från 2024-06-10.

3.6.2.1 Avvikelse i samverkan

Enligt Socialstyrelsen ska vårdgivare och den som bedriver socialtjänst sammanställa och analysera avvikelser för att uppmärksamma kvalitetsbrister i verksamheten.²⁴ Avvikelsehantering i samverkan beskrivs dels i *Överenskommelse avseende huvudmännens ansvar och avvikelsehantering i samverkan för barn och unga*, dels en *Riktlinje för avvikelsehantering i samverkan*²⁵. Dokumenten beskriver hur en avvikelse steg för steg ska hanteras och vem som ansvarar för att rapportera avvikelsen. Det framgår att alla avvikelser i samverkan ska dokumenteras i de egna verksamheternas avvikelssystem. Det är närmaste chef som ansvarar för att åtgärda avvikelser utifrån gällande överenskommelser och avtal. Chef tillser även att mottagande chef inom regionen registrerar avvikelsen i systemet Synergi. Riktlinjerna beskriver även att avvikelser kan eskaleras i arbetsgrupp och/eller strategigrupp i ledningssystemet i ett lärande syfte.²⁶

Vid intervjuer med företrädare för regionen framkommer en varierad bild av huruvida det finns tydliga riktlinjer och rutiner för hantering av avvikelser i samverkan. Det framförs att ansvarig chef inom berörd verksamhet vanligtvis tar kontakt med chef inom barn- och ungdomshälsan i de fall avvikelser förekommer. När det gäller dokumentation eller registrering av avvikelser framkommer i flera intervjuer att detta troligtvis brister och att det kan finnas en risk för att avvikelser som sker i samverkan med regionen inte registreras.

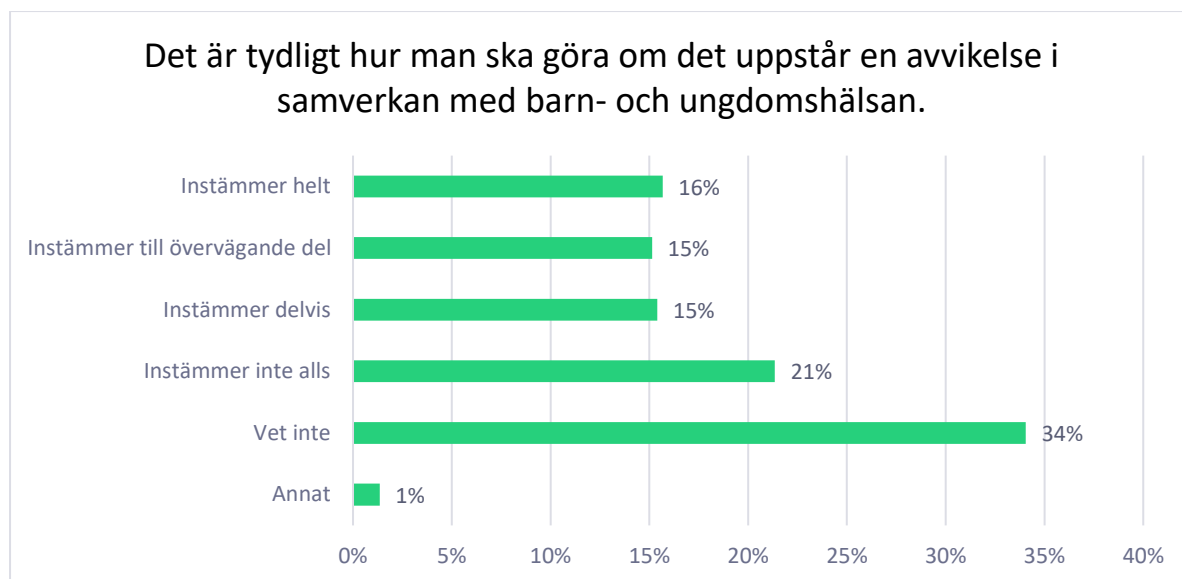
I enkätundersökningen har en fråga gällande huruvida rapporteringen och hanteringen av avvikelser i samverkan med barn- och ungdomshälsan är tydlig. Majoriteten av de svarande har uppgett att de inte vet. Cirka 31 procent har svarat att de upplever att processen är helt eller till övervägande del tydlig, medan resterande svarat att de delvis eller inte alls upplever processen som tydlig.

Diagram 4-Enkät svar

²⁴ SOSFS 2011:9. Handbok för riktlinjer för systematiskt kvalitetsarbete

²⁵ *Överenskommelse avseende huvudmännens ansvar och avvikelsehantering i samverkan för barn och unga*

²⁶ Riktlinje. Avvikelsehantering i samverkan. Gäller från 2025-02-01.

3.6.3 Bedömning

Vår bedömning är att nämnden för folkhälsa och sjukvård samt deltagande kommuner **endast delvis** säkerställt att det finns rutiner, riktlinjer och processer för samverkan inom ramen för ledningssystemet för systematiskt kvalitetsarbete.

Vi konstaterar att det finns ett övergripande ledningssystem för samverkan mellan regionen och kommunerna, och att detta ledningssystem innehåller beskrivningar av gemensamma processer och strukturer för hur samverkan ska bedrivas. Trots detta noterar vi att det framkommer brister i hur dessa riktlinjer är implementerade och fungerar i praktiken när det gäller avvikelshanteringen. Det finns framtagna riktlinjer och rutiner för hur avvikelser i samverkan ska rapporteras och hanteras, dock konstaterar vi att dessa inte är tillräckligt förankrade och implementerade i verksamheterna, särskilt inom kommunerna. Enkätsvaren förstärker denna bild genom att en större andel av personalen uppger att det inte är tydligt hur avvikelser ska hanteras, eller att de inte känner till rutinerna. Detta innebär enligt vår bedömning en risk för underrapportering av avvikelser, vilket i sin tur kan leda till att viktiga kvalitetsbrister riskerar att inte fångas upp och att det systematiska lärandet uteblir.

Vidare har vi inte kunnat verifiera att de granskade kommunerna har ett ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete i enlighet med Socialstyrelsens föreskrifter, med undantag för Jönköpings kommun. Avsaknaden av ett dokumenterat ledningssystem innebär enligt vår bedömning att kommunerna saknar en grundläggande struktur för att identifiera, styra och följa upp processer som är nödvändiga för att säkerställa kvaliteten i verksamheten.

4 SAMLAD BEDÖMNING OCH REKOMMENDATIONER

Syftet med granskningen har varit att bedöma om nämnden för folkhälsa och sjukvård samt deltagande kommuner säkerställt en tillfredsställande samverkan inom regionen och med länets kommuner vad gäller barn- och ungdomshälsan.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att nämnden för folkhälsa och sjukvård samt deltagande kommuner endast delvis säkerställt en tillfredsställande samverkan inom regionen och med länets kommuner vad gäller barn- och ungdomshälsan.

Se inledning samt respektive rapportkapitel för en mer detaljerad beskrivning.

Utifrån resultatet av vår granskning rekommenderar vi nämnden för folkhälsa och sjukvård samt i tillämpliga delar ansvariga nämnder i deltagande kommuner att:

- Se över och vid behov revidera gällande avtal mellan regionen och högländskommunerna avseende barn- och ungdomshälsan för att säkerställa avtalets aktualitet och ändamålsenlighet.
- Säkerställa att medarbetare i berörda verksamheter har kännedom om gällande samverkansöverenskommelsers innehåll och tillämpning.
- Tydliggöra och dokumentera ansvarsfördelningen mellan barn- och ungdomshälsan och barn- och ungdomspsykiatri, exempelvis i en samverkansöverenskommelse.
- Fortsätta tydliggöra ansvarsfördelningen mellan barn- och ungdomshälsan, elevhälsa och socialtjänst.
- Säkerställa att tydliga kontaktvägar och rutiner upprättas avseende ärenden där kommunalt föräldrastöd är aktuellt i den östra länsdelen.
- Säkerställa en enhetlig tillämpning av SIP genom att tydliggöra ansvarsfördelning, kal-
lelseförfarande och användning stödjande dokument.
- Förbättra remisshanteringen mellan barn- och ungdomshälsan samt berörda verksamheter i kommunerna genom att tydliggöra remissflöden och säkerställa att återkoppling sker konsekvent till avsändande verksamhet.
- Se över hur kontaktvägarna mellan berörda verksamheter och barn- och ungdomshälsan kan förbättras samt tillse att dessa kontaktvägar är kända i berörda verksamheter.
- Tydliggöra och formalisera hur uppföljning av samverkan mellan barn- och ungdomshälsan och kommunerna ska ske.
- Säkerställa att avvikelser i samverkan följs upp och analyseras på strukturerad nivå för att identifiera mönster och trender.

Vi rekommenderar vidare ansvariga nämnder i Jönköpings kommun, Eksjö kommun, Vaggeryd kommun, Nässjö kommun och Gnosjö kommun att:

- Säkerställa att riktlinjer och rutiner för avvikelshantering i samverkan är väl förankrade i samtliga berörda verksamheter.

Vidare rekommenderar vi ansvariga nämnder i Eksjö kommun, Vaggeryd kommun, Nässjö kommun och Gnosjö kommun att:

- Säkerställa att ett ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete etableras i enlighet med Socialstyrelsens föreskrifter, där rutiner och processer för samverkan finns inkluderat.

Datum som ovan

Azets Revision & Rådgivning AB

Ludwig Reismer
Certifierad kommunal revisor

Olivia Gonzalez
Verksamhetsrevisor

Ingrid Nordin
Verksamhetsrevisor

Erik Söderberg
*Certifierad kommunal revisor och kvalitets-
säkrare*

5 BILAGA 1 – ENKÄTUNDERSÖKNINGENS SVARSFREKVENNS OCH FÖRDELNING

Diagram 5 – Svarsfrekvens i enkätundersökning per kommun

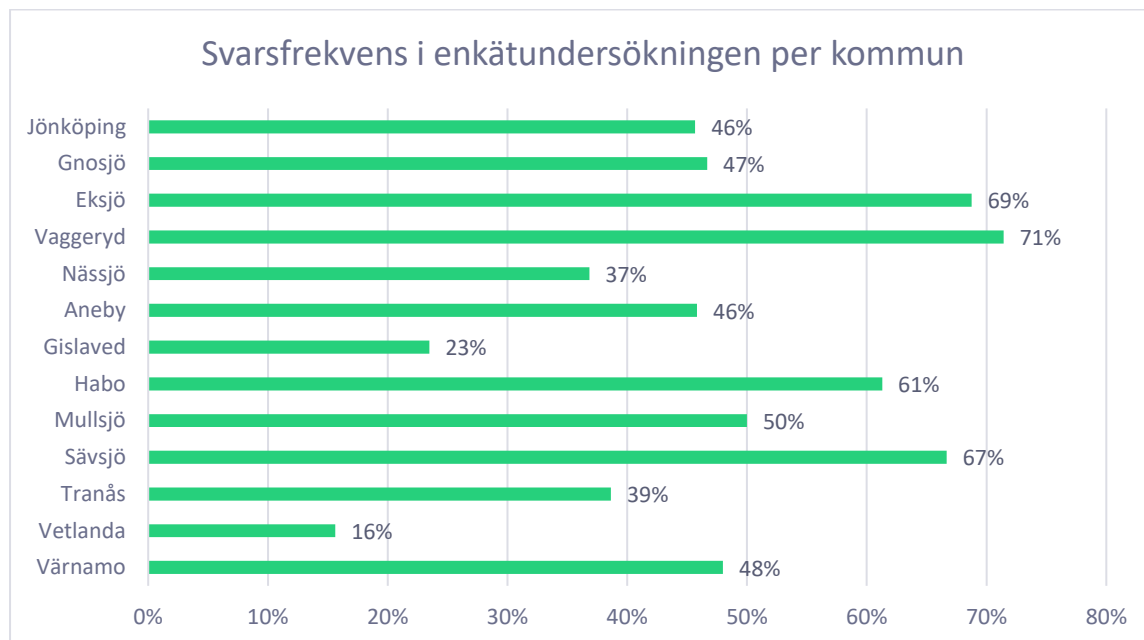
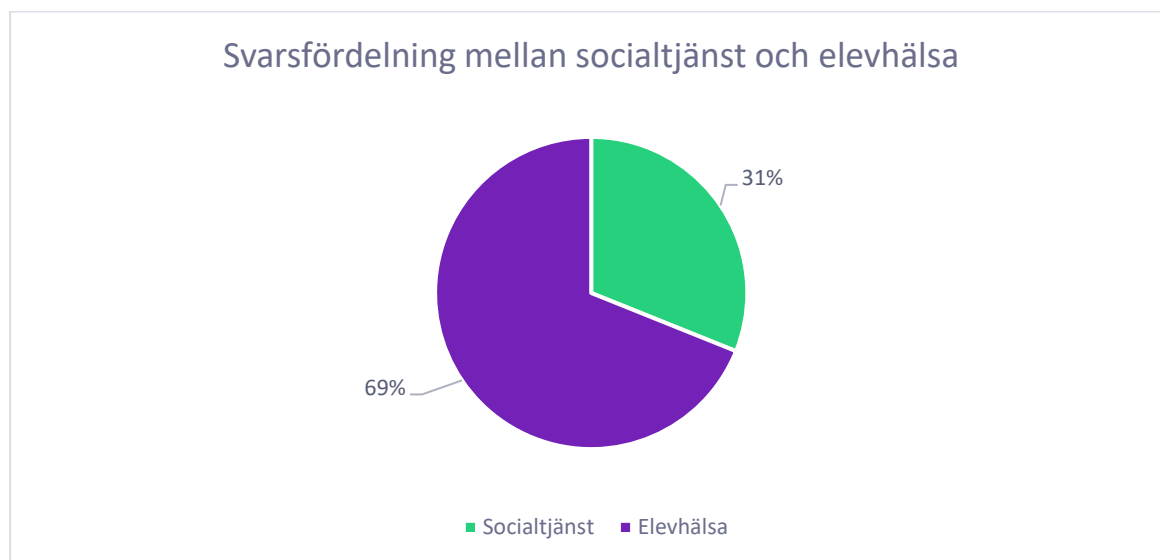

Diagram 6 – Svarsfördelning mellan socialtjänst och elevhälsa

6 BILAGA 2 – FÖRDJUPAD GRANSKNING I KOMMUNERNA

Nedan presenteras våra övergripande iakttagelser av samverkan mellan Region Jönköpings län och de kommuner där vi har genomfört en fördjupad granskning: Jönköping, Nässjö, Eksjö, Vaggeryd och Gnosjö kommun.

6.1.1 Jönköpings kommun

6.1.1.1 Elevhälsa

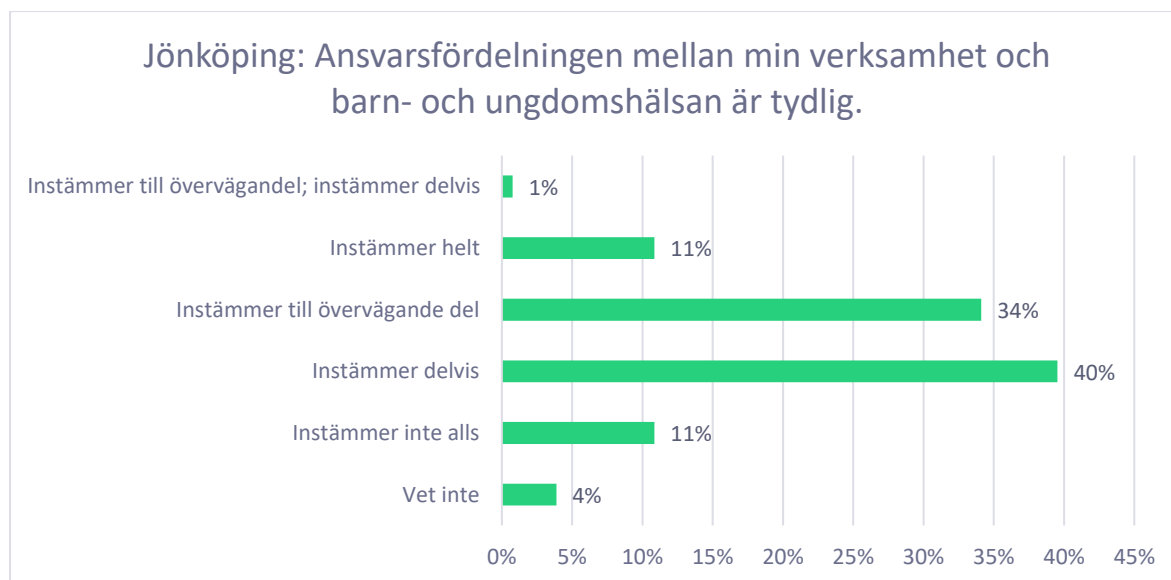
Uppgifter som framkommit vid intervjuer överensstämmer i stora drag med de iakttagelser som redovisats i granskningen. Representanter från kommunens elevhälsa lyfter fram att ansvarsfördelningen gentemot barn- och ungdomshälsan är svår att avgränsa. Enligt intervju har personalen i förekommande fall även behövt genomföra svåra psykiatriska riskbedömningar som enligt de intervjuade borde ha hanterats av barn- och ungdomspsykiatri.

Enligt intervju med elevhälsan är samverkan med barn- och ungdomshälsan huvudsakligen välfungerande avseende SIP-möten. Samtidigt framhålls att representanter från barn- och ungdomshälsan i vissa fall deltar som så kallade "tysta aktörer" utan ett tydligt definierat uppdrag eller mål, vilket uppges försvåra en effektiv och ändamålsenlig samverkan.

6.1.1.2 Socialtjänst

Vid intervju med företrädare från socialtjänsten framförs att samverkan med barn- och ungdomshälsan i huvudsak är välfungerande. Även ansvarsfördelningen mellan socialtjänsten och barn- och ungdomshälsan uppges vara tydlig, men att vissa gränsdragningar mellan verksamheter inte alltid är självklara i praktiken, särskilt när flera verksamheter arbetar parallellt kring samma familj. I enkätundersökningen av representanter från Jönköpings kommun svarat följande avseende ansvarsfördelningen:

Diagram 7 - Enkät svar

Sedan det delade huvudmannaskapet för barn- och ungdomshälsan upphörde har representanter från kommunens socialtjänst och barn- och ungdomshälsan veckovisa avstämningar. Vid dessa tillfällen finns möjlighet att reda ut eventuella frågor och oklarheter. Socialtjänsten i Jönköping kommun har sammanställt antalet ärenden som barn- och ungdomshälsan hänvisat till socialtjänsten under de senaste åren, vilket redovisas i tabellen nedan.

År	Antal ärenden
----	---------------

2023	17 st (endast 3 månader)
2024	74 st
2025	105 st

När det gäller avvikelserapportering i samverkan upplevs det finnas otydligheter om hur dessa ska hanteras. Det lyfts även att avsaknad av ett samverkansavtal gör att denna process saknas tydlig reglering, då gällande samverkansöverenskommelse inte behandlar dessa delar. I intervjuer påpekas också att avsaknaden av ett formellt avtal kan leda till personbundenhet i vissa frågor. Intervjupersonerna framhåller dock att det finns en välfungerande dialog mellan verksamheterna.

6.1.2 Nässjö kommun

6.1.2.1 Elevhälsa

Uppgifter från intervjuerna ligger i huvudsak i linje med granskningens övergripande iakttagelser. Intervjuerna ger en samstämmig bild av att ansvarsfördelningen mellan barn- och ungdomshälsan och elevhälsan upplevs som otydlig. Rutinerna för att hantera avvikelser i samverkan beskrivs som relativt tydliga, men det framkommer samtidigt att det kan vara svårt att nå rätt person, vilket i praktiken riskerar att leda till att avvikelser inte rapporteras.

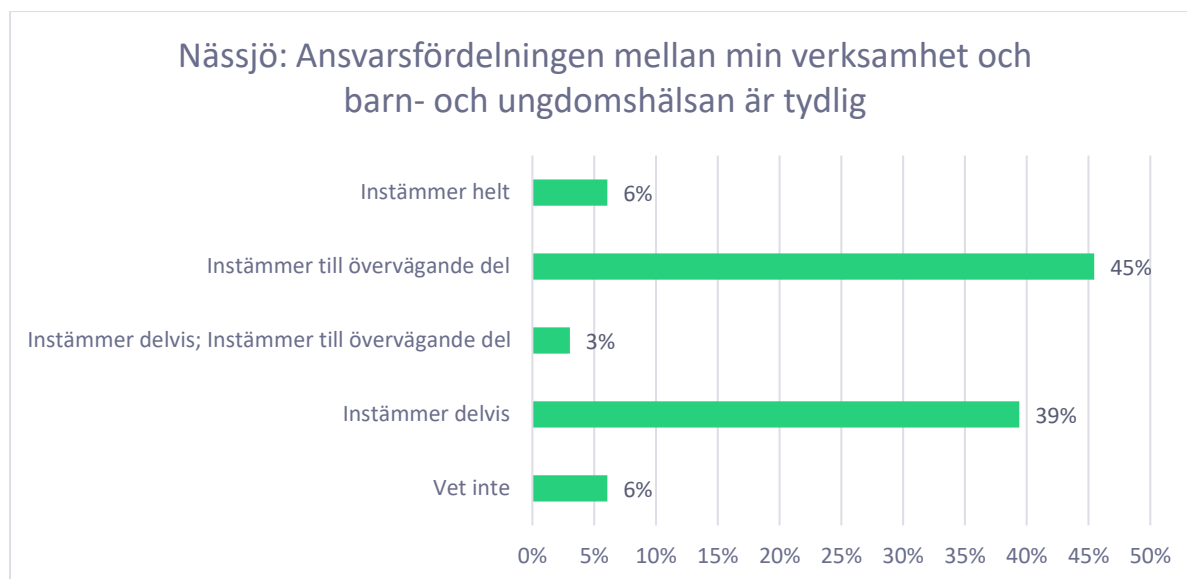
Nässjö kommun är en av de kommuner som fortsatt delfinansierar barn- och ungdomshälsan. Vid intervju uppges att kommunen har begärt in underlag från regionen för att tydliggöra vilka mervärden denna delfinansiering medför i jämförelse med kommuner i länet som inte längre bidrar ekonomiskt till verksamheten. En del av de insatser som barn- och ungdomshälsan erbjuder upplevs av kommunen som sådant som redan utförs av kommunen själva. Intervjupersonerna uttrycker även ett önskemål om en ökad samverkan kring elever med till exempel frånvaroproblematik.

6.1.2.2 Socialtjänst

I intervju med företrädare från socialtjänsten framförs att samverkan i många avseenden fungerar väl, till i samband med SIP-möten. I mer övergripande forum, såsom ABU, finns strukturer för dialog och uppföljning, men det framhålls att avvikelserapporteringen brister på grund av ett krångligt system som gör att få avvikelser rapporteras.

Enligt intervju överlämnas ärenden från barn- och ungdomshälsan till socialtjänsten ibland för tidigt, vilket skapar osäkerhet kring var gränsen mellan verksamheterna går. Detta leder till att ansvar ofta behöver tydliggöras i det enskilda ärendet, eftersom formella gränsdragningar och rutiner är begränsad.

Diagram 8 - Enkät svar

6.1.3 Eksjö kommun

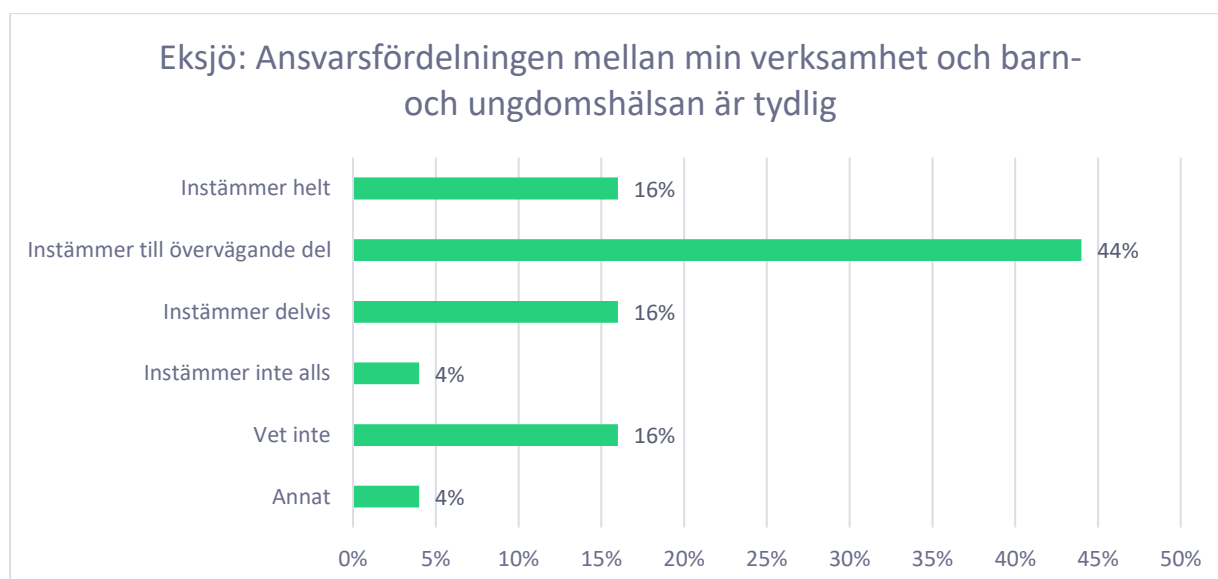
6.1.3.1 Elevhälsa

I intervju med företrädare för elevhälsan i Eksjö kommun framförs att kontakten med barn- och ungdomshälsan i huvudsak sker genom ABU-möten, SIP-möten samt i elevärenden. Ansvarsfördelningen beskrivs som att den inte fullt ut är formaliserad, och intervjupersoner framhåller att de inte har tagit del av en någon dokumenterad ansvarsfördelning.

6.1.3.2 Socialtjänst

Socialtjänstens kontakt med barn- och ungdomshälsan beskrivs främst uppstå i individärenden när familjer behöver stöd som går utanför socialtjänstens egna insatser. Personal inom socialtjänsten kan ge vägledning och informera om hur familjer själva tar kontakt, men de initierar inte kontakten åt klienterna och uppges ofta ha begränsad kännedom om de formella rutiner och avtal som styr barn- och ungdomshälsan.

Diagram 9 - Enkät svar

6.1.4 Vaggeryds kommun

6.1.4.1 Elevhälsa

Vid intervju med Vaggeryds elevhälsa framkommer att verksamheten har en relativt begränsad kontakt med barn- och ungdomshälsan. Kontakt med barn- och ungdomshälsan initieras främst vid behov av specifika insatser. Det förekommer också att elevhälsan hjälper vårdnadshavare att själva ta kontakt med barn- och ungdomshälsan. Intervjupersoner lyfter fram att barn- och ungdomshälsan skickar brev till skolan som upplevs som kravställande, vilket ligger i linje med vad som framkommit i samtal med andra elevhälsoverksamheter i andra kommuner.

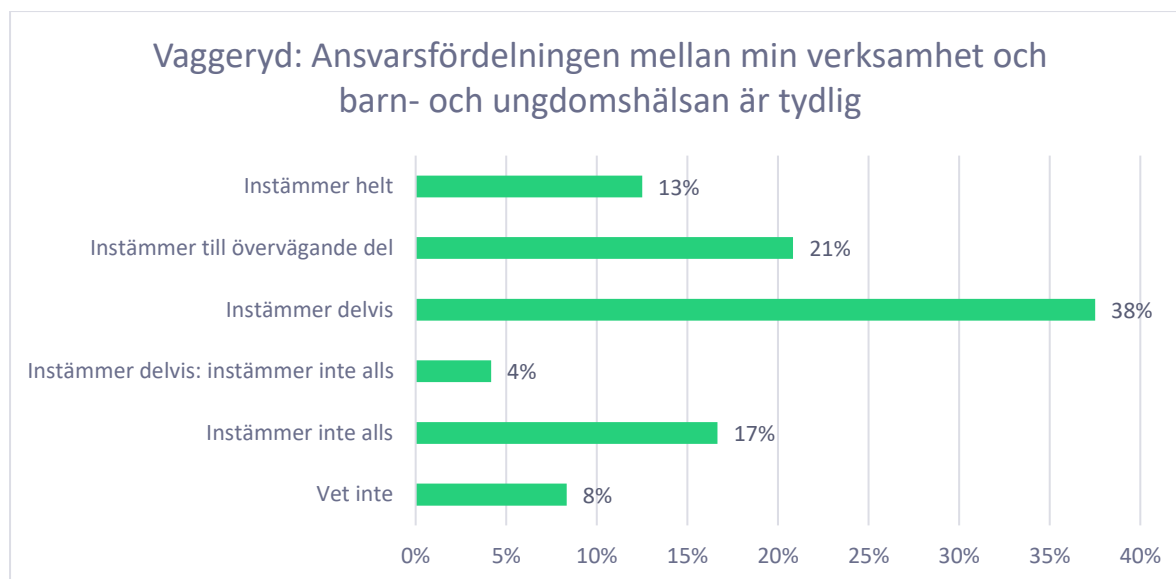
Ansvarsfördelningen mellan elevhälsan och barn- och ungdomshälsan upplevs som otydlig av intervjupersoner, särskilt då båda parter i praktiken tycks arbeta med liknande områden som till exempel problematik med sömn, stress och ångest. Intervjupersoner framhåller dock att de behandlande insatserna formellt ska ligga hos barn- och ungdomshälsan. Detta uppges skapa frustration, särskilt då kommunen betalar för insatser som man upplever redan genomförs inom elevhälsan.

Det uppges finnas förhållandevis välfungerande samverkansstrukturer som grundar sig i att medarbetare hittat ett välfungerande arbetssätt genom regelbunden kontakt. Intervjupersoner efterfrågar en tydligare struktur kring uppföljning av exempelvis samtal. Det finns enligt intervju inte någon fastställd rutin för hur arbetssättet ska gå till. Huruvida samverkan fungerar eller inte uppges vara personbundet beroende på hur mottagliga medarbetare är för samverkan.

6.1.4.2 Socialtjänst

Ansvarsfördelningen mellan socialtjänsten, elevhälsa och barn- och ungdomshälsan upplevs av företrädare för socialtjänst som delvis otydlig, särskilt efter att den tidigare delfinansieringen avslutades. Övergången beskrivs som hastig och svår att överblicka, med begränsad möjlighet till planering. Intervjupersoner beskriver också att det fanns oklarheter kring varför förändringen genomfördes.

Diagram 10 - Enkät svar

Samverkan med barn- och ungdomshälsan fungerar enligt intervjuade huvudsakligen väl i individärenden. Intervjupersoner lyfter dock ett fortsatt behov av att tydliggöra roller, kontaktvägar och remissrutiner. Det finns oro för att kompetensförsörjningen och tillgången till specialiststöd kan försvagas om barn- och ungdomshälsans funktion förändras, samtidigt som verksamheten framhåller att gemensamma möten och dialoger har stärkt förståelsen för varandras uppdrag.

6.1.5 Gnosjö kommun

6.1.5.1 Elevhälsa

I intervju med företrädare för Gnosjö kommuns elevhälsa framkommer att samverkan med barn- och ungdomshälsan upplevs som begränsad och otydlig, särskilt avseende ansvarsfördelning. Gränsdragningen mellan skolans uppdrag och barn- och ungdomshälsans ansvar beskrivs som oklar, vilket enligt elevhälsan ibland medför att skolan genomför insatser som inte formellt faller inom deras ansvarsområde. Vidare uppges att kommunikationen i stor utsträckning sker via vårdnadshavare, som därmed får fungera som informationsförmedlare, något som bedöms öka risken för missförstånd och bristande samsyn. Det uttrycks även att samverkan tidigare var mer strukturerad, med gemensamma planer och regelbundna möten, vilket man anser saknas i nuläget.

Vidare framförs att återkoppling från barn- och ungdomshälsan i individärenden är bristfällig. Det framförs att elevhälsan vanligtvis får mottagningsbekräftelser på remisser som skickats, men sällan information om vad som händer därefter eller när ett ärende avslutas. Det uppges leda till osäkerhet kring hur långt barn- och ungdomshälsan kommit i sitt arbete och vad skolan förväntas bidra med.

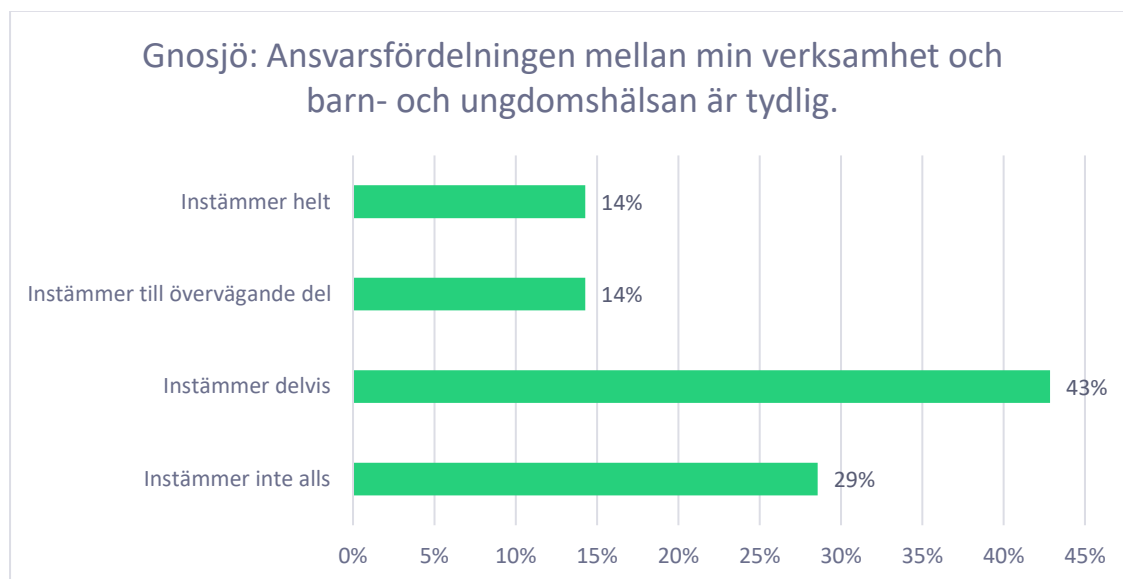
Avvikelseberapportering i samverkan uppges förekomma, men otydliga rutiner medför att rapportering inte alltid genomförs. SIP-möten lyfts fram som ett positivt undantag, då både ansvarsfördelning och uppföljning tydliggörs genom att samtliga professioner får samma information vid samma tillfälle. Elevhälsan uttrycker samtidigt en förhoppning om att den nya samverkansöverenskommelsen ska skapa en mer strukturerad ordning för såväl ansvar som uppföljning framöver.

6.1.5.2 Socialtjänst

I intervju framförs att samverkan mellan Gnosjö kommuns socialtjänst och barn- och ungdomshälsan länge byggt på en äldre och otillräckligt uppföljd överenskommelse från 2016, där ansvarsfördelningen varit otydlig och mycket av arbetet hanterats informellt.

Volymerna av ärenden där socialtjänsten samverkar med barn- och ungdomshälsan är enligt intervju mycket låga. Samverkan har i praktiken främst skett genom elevhälsan och i forum som ABU. Uppföljning av samverkan har hittills varit begränsad och skett vid behov, då det saknas gemensamma rutiner. Socialtjänsten upplever att samarbetet med elevhälsan fungerar väl, medan dialogen med regionen i vissa fall varit otydlig.

Diagram 11 - Enkät svar

Avstämningsrapport 2026

Avstämningsrapport - September 2026

Status: Påbörjad Rapportperiod: 2026-09-01 Organisation: Barn- o utbildningsförvaltning

Innehåll

Månadsuppföljning ekonomi.....	3
Resultaträkning.....	3
Verksamhetsområden	5
Verksamhetsområden - Periodens resultat	5
Åtgärder för att uppnå en budget i balans.....	7
Investeringar	8

Månadsuppföljning ekonomi

Resultaträkning

BU-nämnden redovisar efter september månad ett periodresultat på +1,4 mnkr. Helårsprognosen pekar mot en budget i balans. Detta innebär i stort sett ingen förändring jämfört med augusti-uppföljningen.

Perioden har präglats av effektivitetskrav och kostnadsökningar. Under året har kostnadsökningar uppstått som bedöms vara strukturellt betingade. Ökningarna kan huvudsakligen hänföras till förändringar i elevunderlaget samt utvecklingen av interkommunala flöden.

- Försämrat IKE-netto inom grundskolan -2,9 mnkr
- Ökade kostnader inom fritidsverksamheten för anpassad grundskola på grund av fler elever. -2,2 mnkr
- Fortsatt minskat elevunderlag – höga strukturkostnader i kransorter -2,8 mnkr
Bedömningen är att detta belopp kommer att öka framöver i takt med minskat elevantal.
- Återbetalning av statsbidrag för personalförstärkning 2025 -1,3 mnkr

Förskolor och skolor i kransorterna har fått försämrade förutsättningar att nå budgetbalans i takt med minskat barn- och elevantal. Detta begränsar möjligheten till kortsiktiga åtgärder.

Återbetalning av statsbidrag är av engångskaraktär och hänförs till 2025 års statsbidrag som inte kunnat utnyttjas på grund av rekryteringsläget.

Leasingkostnader för elevernas iPads och datorer har ökat årsvis och utefter utredningsarbete har nämnden tagit beslut om vilken strategi som ska gälla. Från och med höstterminen 2025 ska elever i årskurs 1-5 tilldelas läsplattor medan elever i årskurs 6-9 tilldelas varsin dator. Tidigare förhållande har varit att elever i årskurs 1-3 tilldelats läsplattor medan elever i årskurs 4-9 tilldelats datorer. Kostnadsminskningen sker gradvis år för år och får full effekt efter 5 år. Besparingen har gett effekt, men de nu aviserade kraftigt höjda kostnader för datorer och läsplattor gör att besparingseffekten elimineras för 2026. Från 2027 och framåt saknas i dagsläget uppgifter för tillförlitliga beräkningar. Förvaltningen bevakar utvecklingen samtidigt som arbete pågår med framtagande av nya alternativ och strategier.

Inför höstterminen genomförs organisatoriska förändringar:

- Nyhems förskola avvecklas och berörda barn erbjuds plats vid Hultets förskola.
- Verksamheten för anpassad grundskola flyttas till nya lokaler i fastigheten Slottet. Totalt omfattas 27 elever i årskurs 1-6 som lämnar lokalerna i Åkerskolan.

Omställningen medför engångskostnader vad gäller återställande av mark på Nyhems förskola och iordningsställande av utemiljön på Slottet.

På Hultets förskola krävs dessutom investering i form av byggnadsåtgärder för iordningsställande av en ny avdelning.

De verksamhetsförändringar som genomförs inför höstterminen bedöms vara nödvändiga ur ett verksamhets- och lokalperspektiv, men medför tillfälliga kostnader under 2026.

Under juli månad erhöles beslut om statsbidraget för personalförstärkning som avser kalenderåret 2026. Bidraget avser funktioner inom elevhälsan, läraravlastande personal och speciallärare. Statsbidraget innebar en förstärkning på ytterligare 6,0 mnkr.

Från 2025 ska Höglandsförbundet debitera kommunerna för gymnasieverksamheten enligt beräkningar per elev och program. Budget för Nässjö kommuns gymnasieverksamhet ligger under Barn- och utbildningsnämndens budgetram. Budgetposten uppgår för år 2026 till 199,7 mnkr. För perioden är resultatet i nivå med budget vilket även gäller för helårsprognos. Inför höstterminen prognostiseras ett lägre elevantal med 25-30 elever.

Intäkter

Intäkter härrör främst till statsbidrag, men även avgiftsintäkter, lönebidrag mm. Helårsprognosen beräknas bli ett överskott på 2,8 mnkr.

Personalkostnader

Avvikelsen efter augusti hänförs till stor del till grundskolan och fritidshem.

Helårsprognosen beräknas bli ett överskott på 8,0 mnkr.

Övriga kostnader

Helårsprognosen beräknas bli ett underskott motsvarande 10,8 mnkr.

Ovannämnda kostnader för försämrat IKE-netto och tillfälliga kostnader för verksamhetsförändringar påverkar prognosen negativt.

Totalt för Barn- och utbildningsnämnden, inklusive gymnasieverksamheten, beräknas helårsprognosen bli i nivå med budget.

September 2026	Budget 2026	Utfall 2026	Avvikelse	Budget 2026	Prognos	Avvikelse
	jan-sept	jan-sept	jan-sept	helår	helår	helår
Personalkostnader	505 284	497 851	7 433	686 056	678 056	8 000
Övriga kostnader	197 039	204 739	-7 700	262 771	273 571	-10 800
Intäkter	-104 826	-106 516	1 690	-139 518	-142 318	2 800
Nettokostnad BU	597 497	596 074	1 423	809 309	809 309	0
Gymnasieskola	149 770	149 770	0	199 697	199 697	0
Totalt BU	747 267	745 844	1 423	1 009 006	1 009 006	0

Verksamhetsområden

Verksamhetsområden - Periodens resultat

Förskola 1-5 år **+0,7 mnkr / helårsprognos +0,5 mnkr**

Förskolorna har utmaningar i att uppnå budgetbalans, vilket medför effektiviseringar och kostnadsanpassningar inom centrala funktioner för att kunna täcka upp de ökade kostnaderna. Åtgärder genomförs bland annat inom IT-verksamheten samt genom en restriktiv hållning avseende budgeten för främjande och förebyggande insatser. Under perioden har antalet inskrivna barn varit något lägre än budgeterat.

Inför höstterminen skedde organisatoriska förändringar när Nyhems förskola avvecklades. I samband med att elever skrivs in i andra förskolor, främst Hultets förskola, tillkommer vissa kostnader.

Fritidshem **+2,1 mnkr / helårsprognos +-0 mnkr**

Fritidshemmet är till för elever mellan 6 och 13 år i förskoleklass, grundskola och anpassad grundskola. Det är öppet före och efter skolan och under skolloven. Fritidshemmen ska komplettera utbildningen i förskoleklassen och upp till årskurs 6.

Avseende fritidshem för anpassad grundskola prognostiseras ett underskott på grund av fler elever, medan fritidshem för grundskola beräknas redovisa ett överskott vid årets slut.

Grundskola inkl förskoleklass -0,8 mnkr / helårsprognos +0,5 mnkr

Inom verksamhetsområdet Grundskola inklusive förskoleklass ingår även stödfunktionerna elevhälsa och resursskola. Även IT vad gäller Ipads och datorer redovisas inom verksamhetsområdet.

Underskottet för perioden härrör främst till interkommunala kostnader som överstiger periodiserad budget. Utökning vad gäller statsbidraget för personalförstärkning riktar sig främst till grundskoleverksamheten inkluderat stödfunktioner, vilket har förbättrat de ekonomiska förutsättningarna.

Anpassad grundskola **+0,3 mnkr / helårsprognos +0,5 mnkr**

Inför 2026 tilldelades anpassad grundskola ytterligare budget på grund av ökat elevantal och hittills följer verksamheten tilldelad budget. Prognostiserat överskott beror på återhållsamhet avseende de främjande och förebyggande åtgärder som budgeterats centralt.

Dock ses ingen minskning av elevantalet de kommande åren, tvärtom kommer elevantalet sannolikt att öka. Flera utredningar pågår och det är inte klart hur många av dessa elever som kommer att skrivas in i anpassad grundskola. Kostnad per elev varierar utefter behov och vissa elever har betydligt större behov än andra.

Inför höstterminen 2026 ökade elevantalet med 2 elever utöver budgeterat, samtidigt som det ökade elevantalet kräver mer personalresurser till fritidshemmen.

Flytten av elever från Åkerskolan till fastigheten Slottet har medfört kostnader som beaktats i helårsprognosen.

Skolskjutsar +0,3 mnkr / helårsprognos +-0 mnkr

Verksamheten redovisar för perioden en budget i balans. Då elevantalet ökar inom grundskolan och anpassad grundskola ökar även kostnader för skolskjutsar. Vid hel- och halvårsskiftet sker en indexuppräknings som påverkar kostnaderna.

För närvarande pågår upphandling av nytt skolskjutsavtal.

Helårsprognosen är i nuläget något osäker, men bedöms i nuläget bli i nivå med budget.

Korttidstillsyn LSS +0,1 mnkr / helårsprognos +0,1 mnkr

Korttidstillsyn är en fortsättning på grundskolans fritidsverksamhet och erbjuds från och med vårterminens slut det år elever fyller 13 år och så länge eleven går i skolan. Korttidstillsynen sker i anpassad grund- och gymnasieskola.

Korttidstillsyn är en behovsprövad insats enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Ansökan sker till biståndshandläggare på Socialförvaltning och utförs av Barn- och utbildningsförvaltningen i anslutning till skolan.

Verksamheten bedöms vara i budgetbalans vid årets slut.

Nämnd/Central ledning -1,4 mnkr / helårsprognos -1,6 mnkr

Bedömningen är att helårsprognosen blir ett underskott på 1,6 mnkr.

Återbetalning av statsbidrag för personalförstärkning 2025 på 1,3 mnkr är bokförd under central ledning, då den berör mer än en verksamhet.

För övrigt prognostiseras ett överskott hänfört till föräldraledighet, vakanta tjänster samt även allmän återhållsamhet.

September 2026	Budget 2026	Utfall 2026	Avvikelse	Budget 2026	Prognos	Avvikelse
	jan-sept	jan-sept	jan-sept	helår	helår	helår
Per verksamhetsområde						
Nämnd, Central ledning	15 086	16 460	-1 374	20 484	22 059	-1 575
Skolskjutsar	21 665	21 344	321	28 887	28 887	0
Förskola 1-5 år	165 432	164 675	757	224 201	223 701	500
Fritidshem	27 639	25 579	2 060	38 128	38 128	0
Grundskola inkl förskoleklass	330 463	331 316	-853	447 279	446 779	500
Anpassad grundskola	26 335	26 067	268	35 732	35 207	525
Korttidstillsyn LSS	1 539	1 423	116	2 077	1 977	100
Kulturskola	9 338	9 210	128	12 521	12 571	-50
Nettokostnad BU	597 497	596 074	1 423	809 309	809 309	0
Gymnasieskola	149 770	149 770	0	199 697	199 697	0
Summa	747 267	745 844	1 423	1 009 006	1 009 006	0

Åtgärder för att uppnå en budget i balans

Åtgärd:

Under perioden har stor återhållsamhet präglat verksamheten. Detta har omfattat såväl inköp som personalfrågor. Vid personalrekrytering har rektorer med prognostiserade underskott behövt få godkännande från respektive verksamhetschef innan rekrytering genomförs.

Åtstramningar har genomförts inom de centrala funktionerna, främst avseende främjande och förebyggande insatser samt, i viss utsträckning, inom IT-verksamheten där detta har varit möjligt. Under perioden har vissa tjänster varit tillfälligt vakanta, en situation som bedöms kvarstå även under hösten.

Trots genomförda insatser är bedömningen att i samband med tertialuppföljning beräknas förvaltningen redovisa ett underskott på 3-4 mnkr för verksamhetsåret 2026.

För att nå budgetbalans vid årsbokslut tog nämnden 24/9 beslut om ytterligare förstärkta åtgärder:

- Inköpsstopp, stor restriktivitet, med undantaget för verksamhetskritiska behov.
- Rekryteringsstopp ska gälla för alla budgetansvariga, det vill säga även rektorer som prognostiserar överskott. Rekrytering får endast ske efter dialog och godkännande från ansvarig verksamhetschef.

Nämnden tog även beslut om strukturella, långsiktiga åtgärder för en ekonomi i balans:

- Förvaltningen ska göra översyn av lokalutnyttjande i samverkan med Tekniska Servicenämnden och lokalstrateg.
- Förvaltningen ska utreda behov av omstrukturering på grund av vikande barn- och elevunderlag.
- Förvaltningen ska göra en analys av interkommunala elevflöden.

Investeringar

Prognostiserat underskott härrör till Nyhemsskolan eftersom tilldelad budget på 1 402 tkr inte räcker för nödvändiga inköp. Budgeten har minskats utefter föregående års investeringsresultat, men behovet att utrusta Nyhemsskolan kvarstår. Totalt behövs 4 100 kr, varav kvarvarande 1 700 tkr beräknas förbrukas under 2026.

(HG) Project	Budget Jan - Sep 2026	Utfall Jan - Sep 2026	Avvikelse Budget Jan - Sep 2026	Budget 2026	Prognos 2026	Avvikelse Prognos 2026
Alla	-3 861	-2 786	1 075	-3 861	-5 561	-1 700
14100 - Utrustning BU Fsk/Grsk		-43	-43		-43	-43
14300 - Inventarier förskola	-400	-8	392	-400	-309	91
14500 - Inventarier grundskola	-400	-748	-348	-400	-748	-348
14506 - Nyhemsskolan IT-utr möbler		-1 057	-1 057		-1 700	-1 700
14513 - Inventarier Handskerydssk, gsk	-2 361	-878	1 483	-2 361	-2 361	0
14700 - Säkerhet förskola	-200		200	-200	-100	100
14900 - Lekplatsutrustning	-500	-51	449	-500	-300	200

§ 59

Budgetuppföljning per 30 september 2026

Barn- och utbildningsnämndens arbetsutskotts beslut (även beslutsförslag till Barn- och utbildningsnämnden)

Informationen läggs till handlingarna.

Sammanfattning av ärendet

Eftersom rapporten ännu inte är helt färdigställd till Barn- och utbildningsnämndens arbetsutskotts sammanträde redogör barn- och utbildningschef Leif Landberg muntligt för ärendet.

Periodresultatet visar på +1,4 miljoner kronor och helårsprognosen +-0.

Budgetuppföljning och helårsprognos presenteras i sin helhet vid Barn- och utbildningsnämndens sammanträde den 29 oktober 2026.

Under sammanträdet redogör barn- och utbildningschef Leif Landberg för ärendet.

Ordförandens förslag

Informationen läggs till handlingarn.

Beslutsgång

Ordföranden frågar utskottet om de säger ja eller nej till ordförandens förslag och finner att utskottet säger ja.

Beslutet skickas till:

Barn- och utbildningsnämnden

§ 61

Resultatdialoganalys

Barn- och utbildningsnämndens arbetsutskotts beslut (även beslutsförslag till Barn- och utbildningsnämnden)

Informationen läggs till handlingarna.

Sammanfattning av ärendet

Under sammanträdet informerar kvalitets- och utvecklingschef Håkan Yngvesson om grundskolans och förskolans resultatdialoger.

Förskolan - genomför dialoger tre rektorsområden tillsammans. Politiker har deltagit på alla resultatdialogerna.

Grundskolan – genomför dialoger två rektorsområden tillsammans. Politiker har deltagit på de resultatdialoger som genomförts. Tre dialoger återstår. Dialogerna har ett tydligt fokus på studiero.

Anpassad grundskolan samt Kulturskolan kommer att genomföra en resultatdialog tillsammans.

Ordförandens förslag

Informationen läggs till handlingarna.

Beslutsgång

Ordföranden frågar utskottet om de säger ja eller nej till ordförandens förslag och finner att utskottet säger ja.

Beslutet skickas till:

Barn- och utbildningsnämnden

§ 60

Barn- och utbildningsnämndens sammanträdesplan för 2027

Barn- och utbildningsnämndens arbetsutskotts beslut (även beslutsförslag till Barn- och utbildningsnämnden)

Barn- och utbildningsnämndens sammanträdesplan för 2027 antas.

Sammanfattning av ärendet

Barn- och utbildningsnämnden och dess arbetsutskott föreslås sammanträda åtta gånger under 2027 liksom under föregående år (nummer 1-8), med tillägg av ett extra nämndmöte (nummer 0) i början av januari för att välja arbetsutskottets ledamöter och ersättare för mandatperioden 2027-2030.

Alla nämndsammanträden föreslås vara öppna för allmänheten.

Nämnden sammanträder företrädesvis torsdagar klockan 13:30 och arbetsutskottet onsdagar klockan 13:30. Undantagen är det första arbetsutskottet i januari (nummer 1) som föreslås att hållas på en fredag klockan 13:30.

Förslag till datum för nämndens sammanträden under 2027:

Nr	Arbetsutskottet	Nämnden
0	-	7 januari 2027
1	15 januari 2027	28 januari 2027
2	24 februari 2027	11 mars 2027
3	7 april 2027	22 april 2027
4	19 maj 2027	3 juni 2027
5	11 augusti 2027	26 augusti 2027
6	8 september 2027	23 september 2027
7	6 oktober 2027	21 oktober 2027
8	17 november 2027	2 december 2027

Kvalitets- och utvecklingschef Håkan Yngvesson redovisar ärendet under sammanträdet.

Beslutet skickas till:

Barn- och utbildningsnämnden

Barn- och utbildningsförvaltningen
Rossar Svenneling Vestin
rossar.svenneling-vestin@nassjo.se
0380518364

Barn- och utbildningsnämnden

Tjänsteskrivelse om Barn- och utbildningsnämndens sammanträdesplan för 2027

Sammanfattning

Barn- och utbildningsnämnden och dess arbetsutskott föreslås sammanträda åtta gånger under 2027 liksom under föregående år (nummer 1-8), med tillägg av ett extra nämndmöte (nummer 0) i början av januari för att välja arbetsutskottets ledamöter och ersättare för mandatperioden 2027-2030.

Alla nämndsammanträden föreslås vara öppna för allmänheten.

Nämnden sammanträder företrädesvis torsdagar klockan 13:30 och arbetsutskottet onsdagar klockan 13:30. Undantagen är det första arbetsutskottet i januari (nummer 1) som föreslås att hållas på en fredag klockan 13:30.

Förslag till datum för nämndens sammanträden under 2027:

Nr	Arbetsutskottet	Nämnden
0	-	7 januari 2027
1	15 januari 2027	28 januari 2027
2	24 februari 2027	11 mars 2027
3	7 april 2027	22 april 2027
4	19 maj 2027	3 juni 2027
5	11 augusti 2027	26 augusti 2027
6	8 september 2027	23 september 2027
7	6 oktober 2027	21 oktober 2027
8	17 november 2027	2 december 2027

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämndens sammanträdesplan för 2027 antas.

Barn- och utbildningsförvaltningen

Rossar Svenneling Vestin Leif Landberg
Nämndsekreterare Förvaltningschef

ANEBY • EKSJÖ • NÄSSJÖ • SÄVSJÖ • VETLANDA

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Sammanträdesdatum

2026-09-25

Sammanträdesprotokoll för

Utbildningsnämnden

Plats och tid

Högländsförbundet, Eksjö, kl. 09:00

Beslutande

Markus Kyllenbeck, Eksjö, ordförande
Bo-Kenneth Knutsson, Eksjö
Carla Habib, Nässjö
Carl-Johan Gustafsson, Sävsjö
Annelie Andersson, Vetlanda
Mikael Hahn, Vetlanda
Lennart Pamp, Nässjö, tjug ersättare
Victor Eriksson, Sävsjö, tjug ersättare

Utses att justera

Carl-Johan Gustafsson

Justeringens plats och tid

Digital justering 2026-09-29

Paragrafer 90-100

Under-
skrifter

Sekreterare

.....
Ella Alvin

Ordförande

.....
Markus Kyllenbeck

Justerande

.....
Carl-Johan Gustafsson

ANSLAG/BEVIS

Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag.

Organ

Utbildningsnämnden

Sammanträdesdatum

2026-09-25

Datum för publicering
av anslag

2026-09-29

Datum för anslags
avpublicering

2026-10-20

Förvaringsplats
för protokollet

Högländsförbundet

Underskrift

.....

Utdragsbestyrkande

Övriga deltagande

Stig Axelsson, Eksjö

Christer Sandström, Eksjö

Hans Svensson, Vetlanda

Erik Ejermo, lärare Brinellgymnasiet §90–93

Rose-Marie Ahnstedt, lärare Brinellgymnasiet §90–93

Elias Lindell, elev Brinellgymnasiet §90–93

Moa Atzmannstorfer, tidigare elev Brinellgymnasiet §90–93

Richard Weibull, gymnasiechef

Jonas Almgren, ekonomichef

Ella Alvin, sekreterare

§ 90

Dnr Diarienummer

Val av justerare

Beslut

Carl-Johan Gustafsson, Sävsjö, väljs till justerare.

§ 91

Dnr Diarienummer

Godkännande av dagordning

Beslut

Dagordningen godkänns, med korrigeringen att ärendet ”Inriktningar för elever som börjar sin gymnasieutbildning läsåret 2027–2028” ändras till ett beredningsärende.

§ 92

Dnr Diarienummer

Föregående protokoll

Beslut

Föregående protokoll läggs till handlingarna.

§ 93

Dnr Diarienummer

Nedslag i verksamheten

Beslut

Utbildningsnämnden noterar informationen.

Sammanfattning

Information om internationaliseringsarbetet på Brinellgymnasiet. Erik Ejermo och Rose-Marie Ahnstedt, lärare på Barn- och fritidsprogrammet samt internationella samordnare på Brinellgymnasiet, informerar om projektet Erasmus som är kopplat till EU. Från och med 2027 har även Storbritannien köpt in sig i projektet, då de önskar delta.

- Finns mot både yrkesprogram och högskoleförberedande program.
- Just nu yrkesprogram, framöver även högskoleförberedande program.
- Brinellgymnasiet har i år fått 2 miljoner kronor för att ge elever möjlighet att åka på utbyte/praktik i Europa, ca 40 elever i år. Personal åker på jobbskuggning.
- Eleverna utvecklar kunskaper som de har med sig hela livet och det märks tydligt att de växer genom utbytet.

En gemensam ansökan har gjorts för hela Högländsgymnasiet och från 2027 kommer samtliga skolor att inkluderas i arbetet. Erik och Rosmarie besöker skolorna för att informera om arbetet. Visionen är att internationaliseringsarbetet ska vara likvärdigt för alla elever och målet med projektet är att utbilda eleverna i att de är EU-medborgare, och därför har möjlighet att jobba i andra länder inom EU.

Förberedande besök har genomförts i olika länder för att möjliggöra för personal och elever att åka på utbyte från fler skolor. För att fler skolor ska kunna delta i projektet behövs fler länder och praktikplatser, vilket arbetet har fokuserats på senaste två åren. Tidskrävande process, vilket kan begränsa skolor som inte har resurser till detta – vilket är anledningen till att ett gemensamt arbete ska ske framåt.

Elias Lindell, elev El- och energiprogrammet årskurs 2, ska åka på utbyte i Österrike. Ska göra praktik hos en elfirma i 5 veckor. Bor i en lägenhet tillsammans med 4 andra från klassen. Tror att han kommer få möjlighet att se hur elektriker i Österrike jobbar, samtidigt som språkkunskaperna utvecklas.

Moa Atzmannstorfer, tidigare elev på Barn- och fritidsprogrammet, var på en förskola på Malta förra året. Skillnaden visade sig framför allt i pedagogiken med lite striktare inställning på Malta. Totalt 20 elever från skolan som var på Malta samtidigt. Moa har fått med sig kunskap om världen och hur bra vi har det i Sverige och skillnader i hur barnen lär sig på olika sätt.

§ 94

Dnr 2026/64

Beslut om att utse nytt dataskyddsbud

Beslut

Utbildningsnämnden godkänner att Alexander Hegethorn, som anställdes 2026-09-01, utses till nytt dataskyddsbud.

Sammanfattning

Det åligger alla myndigheter som behandlar personuppgifter att utse ett dataskyddsbud enligt Dataskyddsförordningen (GDPR). Varje personuppgiftsansvarig nämnd/styrelse ska godkänna dataskyddsbudet. Höglandsförbundets medlemskommuner har ett gemensamt dataskyddsbud anställd av Höglandsförbundet.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse daterad 2026-09-15

Beslut DIR 2026-09-04 § 59 Beslut om att utse nytt dataskyddsbud

Beslutet skickas till

Direktionen

§ 95

Dnr 2026/26

Delårsrapport per 206-08-31

Beslut

Utbildningsnämnden godkänner delårsrapporten per 2026-08-31 samt ger skolchef i uppdrag att återrapportera åtgärdsprogram på kort och lång sikt vid nästkommande nämndsammanträde.

Sammanfattning

Högländets utbildningssamverkan prognostiserar för 2026 ett positivt resultat om 1,8 Mkr, vilket är 3,1 Mkr lägre än budgeterat resultat om 4,9 Mkr. Det innebär att det budgeterade målet om ett resultat motsvarande 1 procent av intäkterna inte bedöms uppnås.

Utbildningsnämnden noterar att prognosen som visades under nämndsammanträdet 28/8, med rapport till och med 31/7, visade en helårsprognos på 5,9 Mkr.

Från och med juli ingår vuxenutbildning för tre medlemskommuner i Högländets utbildningssamverkan.

Huvudförklaringen är att kostnaderna för skolskjutsar och elevresor överstiger finansieringen från medlemskommunerna med drygt 3 Mkr. Prognosen belastas även av kostnader för elevhälsans journalsystem och införandet av det nationella antagningssystemet. Samtidigt ger skolornas arbete med kostnadsanpassningar positiva ekonomiska effekter och bidrar till att begränsa avvikelsen mot budget.

Avgörande för prognosen är fortsatt god kostnadskontroll och att elevvolymerna utvecklas i nivå med nuvarande bedömning.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse daterad 2026-09-17

Delårsrapport augusti 2026

Beslutet skickas till

Direktionen

§ 96

Dnr 2026/65

Inriktningar för elever som börjar sin gymnasieutbildning läsåret 2027–2028

Beslut

Utbildningsnämnden noterar informationen och önskar till nästa nämndsammanträde kompletterande information i form av:

- motivering till varför dessa inriktningar föreslås inte erbjudas
- förväntad effekt/konsekvens av att inte erbjuda inriktningarna

Sammanfattning

Förslaget innebär att Högländsgymnasiets nuvarande inriktningsutbud i huvudsak kvarstår för elever som påbörjar sin utbildning läsåret 2027/2028. De förändringar som föreslås är att inriktningen automationsteknik på el- och energiprogrammet vid Brinellgymnasiet samt inriktningen samhällsvetenskap på samhällsvetenskapsprogrammet vid Aleholmsgymnasiet tas bort ur respektive skolas utbud. Inriktningarna finns inom Högländsgymnasiets samlade utbud vid andra skolor.

En inriktning startar endast om elevunderlaget bedöms vara tillräckligt för att säkerställa god utbildningskvalitet och en ekonomiskt hållbar organisation. Denna förutsättning ska framgå tydligt i informationen till elever, vårdnadshavare och studie- och yrkesvägledare.

Efter elevernas inriktningsval i februari 2027 beslutar skolchef, i samråd med gymnasiechef och ekonomichef, vilka inriktningar som ska starta.

Utbudet ska följas upp kontinuerligt utifrån elevernas efterfrågan, arbetsmarknadens behov och Högländsgymnasiets samlade utbildningsutbud. Utbildningsnämnden beslutade våren 2026 om programutbudet för läsåret 2027/2028. Föreliggande ärende kompletterar detta beslut med inriktningsutbudet. Från och med planeringen inför läsåret 2028/2029 avses program och inriktningar behandlas i ett sammanhållet beslutsärende.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Inriktningar för elever som börjar sin gymnasieutbildning läsåret 2027–2028 daterad 260916.

§ 97

Dnr 2026/66

Kartläggning av certifieringar av gymnasieskolor och gymnasieutbildningar inom Högländsgymnasiet

Beslut

Utbildningsnämnden noterar informationen.

Sammanfattning

Vid nämndens sammanträde 260320 fick skolchefen uppdraget att redovisa vilka certifieringar som finns i verksamheten. Varje gymnasiechef och i förekommande fall rektor har fyllt i för sin verksamhet.

Certifieringar kan vara positiva när de har ett tydligt värde och en etablerad status i den bransch som utbildningen riktar sig mot. Certifieringarnas betydelse, omfattning och krav varierar dock mellan olika utbildningsområden. Även certifieringar som främst är värdegrundsbaserade eller knutna till skolans demokratiuppdrag kan fylla en viktig funktion. En sådan certifiering är en tydlig indikation på att skolan prioriterar, synliggör och systematiskt utvecklar arbetet inom det aktuella området. Det centrala är samtidigt att varje utbildning har en nära och kontinuerlig kontakt med berörd bransch och att ställningstaganden till certifiering sker i samråd med professionen både i skolan och i branschen.

Beslutsunderlag

Beslut UBN 260320 §32

Tjänsteskrivelse Kartläggning av certifieringar av gymnasieskolor och gymnasieutbildningar inom Högländsgymnasiet daterad 260916

Kartläggning av certifieringar Högländsgymnasiet HT26

§ 98

Dnr Diarienummer

Skolchefen informerar

Beslut

Utbildningsnämnden noterar informationen och ger skolchef i uppdrag att återrapportera närvarostatistik från Nifsarpsskolan.

Sammanfattning

Gymnasiechef Richard Weibull informerar om:

- Förändring av skollagen 6 kap.
 - Från 1 augusti 2026 gäller nya regler om kränkande behandling i skolan.
- Information från skolorna gällande:
 - Avstängningar och kränkningsanmälningar
 - Vad vi är stolta över
 - Aleholmsgymnasiet: Prova på-dag med räddningstjänsten inför uppstarten av räddningstjänstprofil
 - Brinellgymnasiet: Yrkesmässan genomfördes 24 september
 - Eksjö gymnasium: RIG-OL
 - Nifsarpsskolan: Ny grävmaskin
 - Njudungsgymnasiet: Elever på internationellt utbyte
 - Aktuellt läge på skolorna
- Kvalitetsdialograpport
 - Dialoger har genomförts på samtliga skolor gällande fokusområden på respektive skola – dessa dialoger har följts upp under ett gemensamt rektorsmöte
 - Fokusområde för Högländsgymnasiet: ”Varje elev får en undervisning som ger den ledning och stimulans eleven behöver för att kunna nå så långt som möjligt i sitt lärande och sin utveckling”.
 - Resultaten i matematik har identifierats som ett övergripande fokusområde
 - Skolspecifik information kring:
 - Statistik över närvaro, gymnasieexamen och studiebevis

- Vad som fungerar bra samt vad som behöver utvecklas
 - Fokusområden under läsåret
- Presentationsmaterial från informationsmöte angående elevens väg från grundskola till gymnasieskola 8/9
- Strategidagar Högländsvux
 - Skolchef, rektorer på vuxenutbildningen samt kommunikatör samlades 9–10 september för att diskutera Högländsvux arbete framåt
 - Vidare arbete med gemensam målbild för Högländsvux
- AI
 - Inte en framtidsfråga, en realitet att förhålla sig till
 - Styrning kring AI på EU-nivå respektive nationell nivå, lokalt ansvar samt UNESCO:s ramverk
 - Hur Högländsgymnasiet planerar att jobba med AI-frågan framåt; strategi, verktyg, kompetens
 - Frågor att fundera på gällande AI; skolans uppdrag, likvärdighet, kompetensutveckling, bedömning, dataskydd/säkerhet, etik och ledarskap

§ 99

Dnr 2026/55

Anmälningssärenden

Beslut

Utbildningsnämnden anser ärendena anmälda.

Sammanfattning

Sedan kallelsen skickades ut har ett anmälningssärende tillkommit, gällande en förlängning av avstängning av elev. Utbildningsnämnden gavs muntlig information om detta ärende under sammanträdet.

§ 100

Dnr Diarienummer

Övriga frågor

Beslut

Utbildningsnämnden noterar informationen.

Sammanfattning

- Ordförande, vice ordförande samt skolchef ska besöka Aleholmsgymnasiet 6 oktober för att träffa personalen och prata om den oro som uttryckligen finns på skolan.
- Strategidag tillsammans med nämnden efter årsskiftet där följande bör diskuteras:
 - Dimensioneringsunderlag från Skolverket
 - Vidare arbete kring frågan med certifieringar
 - AI
- Nämnden efterfrågar information angående undervisningsuppdraget och hur det påverkar gymnasieskolans arbete
- Nästa nämndsammanträde
 - Fredag 23 oktober 09.00-15.00 på Eksjö gymnasium

§ 102

Fyllnadsval av Wiveka Forell Karlsson (V) till uppdrag som ledamot i barn- och utbildningsnämnden

Kommunfullmäktiges beslut

Till ny ledamot i barn-och utbildningsnämnden utses: Wiveka Forell Karlsson (V).

Sammanfattning av ärendet

Kommunfullmäktige beslutade den 11 juni 2026, § 90 att entlediga Rossar Svenneling Vestin (V) från uppdrag som ledamot i barn-och utbildningsnämnden.

Beslutet skickas till:

Wiveka Forell Karlsson

Barn-och utbildningsnämnden

Kommunledningskontorets lönavdelning

Förtroendemannaregistret

Beslut

**efter kvalitetsgranskning av arbetet med att främja
ett positivt skolklimat vid Brinells högstadium 7–9 i
Nässjö kommun**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning av Brinells högstadium 7–9. Syftet med denna kvalitetsgranskning är att granska arbetet med att främja ett positivt skolklimat och elevernas sociala samspel där hela skolan involveras i arbetet, med fokus på årskurserna 7–9. Detta omfattar hur lärare och annan skolpersonal arbetar med att främja ett positivt skolklimat, och hur rektorn arbetar strategiskt för att främja ett positivt skolklimat.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen. Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer, hög kvalitet, hög kvalitet i flera delar och låg kvalitet. Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet inom någon frågeställning anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen.

Beslut

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Brinells högstadium 7–9 i följande utsträckning:

Lärares och annan skolpersonals arbete med att främja ett positivt skolklimat

Lärare och annan skolpersonal arbetar i hög utsträckning med att främja ett positivt skolklimat.

Rektorns strategiska arbete för att främja ett positivt skolklimat

Rektorn arbetar i hög utsträckning för att främja ett positivt skolklimat.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen. Skolinspektionen avslutar härmed granskningen av Brinells högstadium 7–9.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan framgår vad som ligger till grund för Skolinspektionens bedömning inom respektive frågeställning.

Lärares och annan skolpersonals arbete med att främja ett positivt skolklimat

Inom detta område granskas lärares och annan skolpersonals arbete med att eleverna ska trivas och vara trygga i skolmiljön, under hela skoldagen. Det innefattar hur lärare och annan personal arbetar relationsfrämjande och i sitt ledarskap agerar tydligt och samtidigt varmt, omtänksamt och stöttande. Området inkluderar även hur personalen arbetar för att eleverna ska involveras så att de ges möjlighet att utveckla sin förståelse för vad ett positivt skolklimat innebär. Härtill granskas om det sker ett arbete, med gemensamma arbetssätt och aktiviteter, som utvecklar skolklimatet.

Skolinspektionen bedömer följande: Lärare och annan skolpersonal arbetar i hög utsträckning med att främja ett positivt skolklimat. Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektor, lärare och annan personal, elever, observationer av skolmiljön samt inkommen dokumentation.

Ledarskap och relationsarbete

Lärare och annan personal utövar ett ledarskap som främjar ett positivt skolklimat och positiva relationer. Personalen på skolan arbetar aktivt med att bygga relationer med eleverna. De är närvarande i skolans gemensamma utrymmen och visar intresse och omtanke för eleverna i samtal och genom sitt bemötande. De visar respekt och empati för eleverna genom att tilltala dem vid namn, ställa frågor om elevernas intressen och situation och genom uppmuntrande kommentarer. Eleverna beskriver personalen som varm och snäll och att de alltid är trevliga och lyssnar på eleverna. De intresserar sig också för elevernas mående och intressen och visar att de saknar eleverna om de varit borta. Personalen arbetar medvetet med att vara goda förebilder genom sitt agerande bland annat genom hur personalen bemöter varandra. Genom att visa omtanke och intressera sig för varandra försöker de påverka eleverna och sprida en positiv stämning på skolan. Personalen pratar också med eleverna om vad som förväntas av dem utifrån skolans ledord trygghet, ansvar och respekt. Ordet ansvar står för allas ansvar att vara en bra kamrat och bidra till ett positivt klimat genom sitt agerande. Det är nolltolerans mot skojbråk och personalen uppmärksammar dåligt språkbruk eller när någon agerar respektlöst. De

visar också respekt för eleven vid tillsägelser genom att resonera med eleven om hur hen brustit i sitt agerande utifrån skolans ledord.

Personalen har tydliga strategier och arbetssätt för att involvera eleverna i arbetet med att skapa ett positivt skolklimat. Arbetet bedrivs genom veckovisa möten i mentorsgrupperna samt genom gemensamma dagar på skolan. Arbetet utgår från skolans gemensamma ledord vilka genomsyrar allt skolans arbete för ett positivt klimat. Ledorden är ständigt närvarande på skolan genom att de finns uppsatta på väggarna samt att personal bär tröjor där de är tryckta på ryggen. Eleverna får också regelbundet diskutera och reflektera kring vad ledorden betyder och hur de kan genomsyra skolvardagen. I samtalen får också eleverna vara med och diskutera hur de vill att klimatet på skolan ska vara. Detta gör att eleverna är väl förtrogna med ledorden och de gemensamma förhållningssätt som finns för att skapa ett positivt skolklimat. Elevernas synpunkter och upplevelse av klimatet på skolan samlas också in på olika sätt och ligger till grund för olika insatser. Personalen arbetar aktivt med klass- och elevråd där bland annat trivsel och trygghet diskuteras. Mentorerna följer upp elevernas situation vid mentorstiden och genom enkäter och trygghetsvandringar ges också eleverna möjlighet att lämna synpunkter och påverka i frågor som rör skolklimatet. Resultaten av uppföljningarna diskuteras med eleverna och utifrån behov görs sedan riktade insatser, till exempel genom att arbeta extra kring språkbruk under en period. Skolan arbetar också aktivt och strategiskt för att stärka elevernas respekt för olikheter och förmåga att stå upp mot orättvisor, bland annat genom att diskutera frågor som rör diskrimineringsgrunderna. Arbetet handlar om att öka elevernas förståelse och respekt för andra samt stärka deras förmåga att agera vid eventuella orättvisor. Det finns en handlingsplan för hur elever ska agera vid olika händelser som personalen diskuterar med eleverna och eleverna får också öva sig i hur de ska förebygga våld och stötta andra elever genom exempelvis dilemmaövningar. Personalen arbetar också för att stärka elevernas förståelse för varandra genom olika temadagar, bland annat genom att uppmärksamma den internationella dagen för tolerans. Eleverna får då presentera sina olika bakgrunder och kulturer i syfte att öka förståelse och respekt för varandra.

Lärare och annan personal arbetar på flera sätt och med olika aktiviteter för att skapa gemenskap och ett positivt skolklimat. Personalen arbetar medvetet och strukturerat under hela läsåret för att skapa en skolanda. Arbetet omfattar olika aktiviteter då eleverna får mötas såväl inom sin klass som över klass- och årskursgränserna. Det handlar om olika skolgemensamma aktivitetsdagar så som idrottsdagar, värdegrundsdagar, elevrådets dag och temadagar med gemensamma aktiviteter för alla elever på skolan. Aktiviteterna skapar en trygghet på skolan och eleverna beskriver en känsla av samhörighet och att det finns en stark vi-känsla. Det

finns också ett aktivt arbete för att skapa meningsfulla aktiviteter och tillfällen för möten under skoldagen. I skolans två uppehållsrum, bibliotek samt korridorer finns möjlighet för elever att sitta och umgås eller ägna sig åt olika aktiviteter. Det erbjuds biljard, pingis och tv-spel och det finns sällskapsspel att låna samt material för utomhusaktiviteter. Eleverna kan också delta i någon av de planerade aktiviteter som skolans elevcoacher och socialpedagoger erbjuder. Det finns tryckt information om de olika aktiviteterna som erbjuds varje vecka runt om på skolan. Eleverna har också goda möjligheter att påverka vilka aktiviteter och material som ska finnas under raster och ansvarar också för att genomföra aktiviteter. Elever i årskurs 9 har fredagsfika för övriga elever och eleverna är med och planerar avslutningar och elevrådets aktivitetsdag då de även ansvarar för genomförandet av aktiviteterna. Vidare har personalen ett gemensamt förhållningssätt som betonar vikten av att vara närvarande i skolans lokaler och möta eleverna under skoldagen. I början av skoldagen har flera i personalen i uppgift att ta emot eleverna när de kommer till skolan men även lärarna förlägger en stor del av sin tid ute i skolans gemensamma utrymmen för att möta eleverna och bygga goda relationer. Under skoldagen finns sedan rutiner för en hög vuxennärvaro bland annat genom personal i uppehållsrum, matsal och vid slutet av dagen när eleverna får tillbaka sina mobiltelefoner vilket gör att personalen uppmärksammar oönskade beteende och elever som drar sig undan eller hamnar utanför.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

Rektors strategiska arbete för att främja ett positivt skolklimat

Inom detta område granskas hur rektorn arbetar för att det ska finnas ett gemensamt arbete på skolövergripande nivå för att främja ett positivt skolklimat. Detta inkluderar även hur rektorn arbetar och tar ansvar för att lärare och annan personal på skolan utvecklar och förhåller sig till de gemensamma förhållningssätten.

Området inbegriper även att lärare och annan personal ska få vägledning, stöd och kompetensutveckling som möjliggör gemensamma förhållningssätt så att de kan omsätta dessa och verka för att främja ett positivt skolklimat.

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn arbetar i hög utsträckning för att främja ett positivt skolklimat. Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektor, lärare och annan personal, samt inkommen dokumentation.

Gemensamt arbete på skolövergripande nivå

Rektorn leder ett strategiskt arbete för att skapa ett positivt skolklimat utifrån tydliga ramar och mål. Rektorn har stort fokus på det relationella arbetet och vikten av goda relationer, såväl inom kollegiet som mellan personal och elever. Det relationella förhållningssättet genomsyrar rektorns ledarskap och förmedlas till personal och elever genom tydliga förväntningar, gemensamma strategier och riktlinjer. Arbetssätten för att skapa ett positivt skolklimat finns formulerade i gemensamma handlingsplaner och årshjul med tydliga kopplingar till långsiktiga mål och de värderingar som ligger till grund för arbetet. Redan vid anställningsintervjuer förmedlar rektorn detta fokus och vid rekrytering har den sociala och den relationella kompetensen stor betydelse. Även om rektorn har stort fokus på det främjande och förebyggande arbetet så finns det också tydliga rutiner och åtgärder för hur oönskade beteenden hanteras och vilka konsekvenser olika agerande kan leda till. Detta förmedlas på ett tydligt sätt till elever och personal vilket också bidrar till att visa på vikten av allas agerande för att skapa ett positivt skolklimat. Rektorn arbetar även aktivt för att skapa en trivsamt och trygg fysisk miljö. Det finns olika information uppsatt för att stödja eleverna i form av scheman, bilder med namn på skolans personal samt skärmar med aktuell information. I lokalerna finns också diverse utsmyckningar och dekorationer som förmedlar positiva budskap. Det finns två uppehållsrum och ett bibliotek som är öppet för eleverna under raster. I lokalerna finns olika sittgrupper och på väggarna sitter ljudabsorberande material. Rektorn har under de senaste åren fattat beslut om att utöka antalet uppehållsrum samt personal

med särskilt ansvar för raster och rastaktiviteter. Rektorn har också sett till att det finns lokaler och material både för lugn och avskildhet och för möjligheten att vara mer fysisk aktiv på rasterna. Rektorn följer upp elevernas trygghet och gör vid behov anpassningar av scheman och vuxennärvaro under skoldagen och i skolans olika lokaler. Rektorn beslutar även om insatser för att möta elevernas olika behov under rasterna genom att till exempel hålla biblioteket öppet och erbjuda en lugn miljö för de elever som är i behov av det. Skolans arbete för ett positivt skolklimat omfattar också elever och vårdnadshavare genom löpande dialog och information om skolans arbete med ett tryggt klimat. Vårdnadshavares och elevers synpunkter samlas också systematiskt in genom exempelvis samråd och föräldramöten samt genom klass- och elevråd och olika utvärderingar.

Rektorn arbetar aktivt för att leda och driva arbetet med att utveckla samsyn kring gemensamma förhållningssätt i verksamheten. Det finns en tydlig struktur för att följa upp och analysera verksamheten utifrån trivsel och trygghet och personalen är delaktig i att utifrån resultaten ta fram mål och utveckla arbetssätt. Gemensamt framtagna arbets- och förhållningssätten formuleras också i olika handlingsplaner tillsammans med ansvarsbeskrivningar för bland annat trygghetsteamet. Genom handlingsplanerna och återkommande samtal under året skapar rektorn samsyn i kollegiet om arbetets genomförande och ansvarsfördelning. Samtalen vid arbetsplatsträffar och i arbetslagen ger även personalen möjlighet att utveckla sin kunskap och förståelse för vad ett positivt skolklimat innebär. Rektorn framhåller vikten av att alla ska vara delaktiga och arbetar för detta genom att hela kollegiet involveras i samtal och i arbetet för ett positivt skolklimat. Rektorn följer också upp hur personalen förhåller sig till gemensamma förhållningssätt och överenskommelser genom att vara närvarande i verksamheten, delta i möten med personalen samt genom dialog och enkäter med elever, vårdnadshavare och personal. Resultaten ligger till grund för samtal med personalen om verksamhetens styrkor och svagheter och för att gemensamt komma fram till vilka insatser som behöver genomföras.

Vägledning, stöd och kompetensutveckling

Rektorn har skapat en organisation som ger personalen vägledning, stöd och relevant kompetensutveckling i arbetet för ett positivt skolklimat. Utifrån gemensamma kartläggningar och analyser av hur arbetet för ett positivt klimat fungerar samt hur situationen är på skolan beslutas om olika insatser för att stärka personalens kompetens och förmåga att agera. Förstelärarna på skolan ansvarar för olika insatser utifrån identifierade behov. De har genomfört en insats då personalen skuggat varandra och reflekterat kring bland annat ledarskap och bemötande av flickor och pojkar. Förstelärarna har också arbetat med relationellt arbete genom

samtal och rollspel. Personalen får också löpande fortbildning genom kurser och föreläsningar. Personalen har till exempel genomgått utbildning i våldsprevention och fått fortbildning kring språkbruk vilket bidragit till ökad förståelse och samsyn kring vad som bidrar till ett positivt skolklimat. För att stärka personalens förståelse för olikheter och hur personalen kan möta olika elever har de också fått fortbildning kring bemötande och ledarskap, psykisk ohälsa och diskrimineringsgrunderna. Utbildningsinsatserna följs också upp genom samtal och handledning av förstelärare eller rektorn. Om det framkommer att någon har behov av ytterligare stöd ger kollegor, förstelärare eller rektorn individuell handledning. Nyanställda får ta del av skolans dokumenterade rutiner och gemensamma strategier och tilldelas en mentor som stöd i introduktionen.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

På Skolinspektionens vägnar

X Maria Larsson

Beslutsfattare
Signerat av: Maria Larsson

X Daniel Nilsson

Föredragande
Signerat av: Daniel Nilsson

I handläggningen av ärendet har även utredare Emelie Svensson deltagit.

Bilaga 1: Författningsstöd

Skollag (2010:800)

Av 1 kap. 3 § skollagen framgår att i denna lag avses med

- **undervisning:** processer som på lektioner eller vid andra lärtillfällen leds av lärare eller förskollärare mot mål som anges i förordningar och andra författningar som ansluter till denna lag och som syftar till utveckling och lärande genom att barn eller elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden, och

- **utbildning:** verksamhet som bedrivs av en huvudman enligt denna lag inom vilken barn eller elever deltar i undervisning och andra aktiviteter.

Av 1 kap. 4 § skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Utbildningen ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Av 1 kap. 5 § skollagen framgår bland annat att utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor. Var och en som verkar inom utbildningen ska främja de grundläggande demokratiska värderingarna och de mänskliga rättigheterna.

Av 5 kap. 3 § 1–2 st. skollagen framgår att alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero. Med studiero avses att det finns goda förutsättningar för eleverna att koncentrera sig på undervisningen. Det ska på skolenheten bedrivas både ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero och ett arbete för att upprätthålla tryggheten och studieron. Huvudmannen ska säkerställa att arbetet bedrivs och rektorn ska ansvara för arbetet. .

Enligt förarbetena till skollagen främjas trygghet, liksom studiero, av tillitsfulla relationer, samsyn bland personalen, ett systematiskt arbete och en hög delaktighet av eleverna. Det är viktigt att arbetet för trygghet sker på ett skolövergripande sätt och att skolans personal har ett gemensamt förhållningssätt samt att det inte bedrivs avskilt från undervisningen och utan tillräcklig koppling till elevers vardag. Det förebyggande arbetet omfattar ett aktivt arbete med att främja de normer och värden som ska präglade utbildningen, bland annat alla människors lika värde och respekt för

andra människors egenvärde samt jämställdhet (prop. 2021/22:160 s. 41 och 229).

Av 2 kap. 8 § skollagen framgår att huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i denna lag, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar.

Av 2 kap. 10 § skollagen framgår bland annat att rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Rektorn fattar i övrigt de beslut och har det ansvar som framgår av särskilda föreskrifter i denna lag eller andra författningar.

Av 2 kap. 34 a § skollagen framgår bland annat att huvudmannen ska se till att personalen som har hand om utbildningen i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag ges möjligheter till kompetensutveckling.

Läroplan för grundskolan (Lgr22 [SKOLFS 2010:37])

Av grundskolans läroplan (Lgr 22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, förståelse och medmänsklighet) framgår att ingen i skolan ska utsättas för diskriminering som har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, ålder eller funktionsnedsättning eller för annan kränkande behandling. Alla sådana tendenser ska aktivt motverkas. Intolerans, förtryck och våld, till exempel rasism, sexism och hedersrelaterat våld och förtryck, ska förebyggas och bemötas med kunskap och aktiva insatser. Dessutom ska eleven enligt grundskolans läroplan ((Lgr 22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, god miljö för utveckling och lärande) möta respekt för sin person och sitt arbete. Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära. Strävan ska vara att skapa de bästa betingelserna för elevernas bildning, tänkande och kunskapsutveckling och även om personlig trygghet och självkänsla grundläggs i hemmet har skolan en viktig roll. Eleverna ska få kännedom om hur de kan få hjälp om de upplever otrygghet i eller utanför skolan. Verksamheten ska präglas av omsorg om den enskilda elevens hälsa, välbefinnande och utveckling.

Vidare framgår det av läroplanen (Lgr 22, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande) att alla som arbetar i skolan ska främja elevernas förmåga och vilja till ansvar och inflytande över den sociala, kulturella och fysiska skolmiljön. Skolans mål är att varje elev visar respekt för och hänsyn mot skolans personal och andra elever som en del av det gemensamma ansvaret för arbetsmiljön på skolan.

Bilaga 2: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Granskningen genomförs i 30 skolor runt om i landet med inriktning på årskurserna 7–9, i urvalet ingår såväl enskilda som kommunala huvudmän. Brinells högstadium 7–9 i Nässjö kommun ingår i granskningen. Skolinspektionen besökte Brinells högstadium 7–9 den 10 september. Besöket genomfördes av utredarna Daniel Nilsson och Emelie Svensson.

Brinells högstadium är en kommunal skola med Nässjö kommun som huvudman. Skolan har 5 klasser per årskurs med ca 100–120 elever per årskurs. Skolenheten har under läsåret 2026/27 totalt ca 340 elever med en jämn fördelning mellan flickor och pojkar. På skolan finns också en skolenhet med anpassad grundskola.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- Tre observationer i skolmiljön
- Två gruppintervjuer med elever
- Två gruppintervjuer med lärare och annan skolpersonal
- En intervju med rektor
- Dokument som begärts in från huvudmannen
- Officiell statistik som finns att tillgå om den aktuella skolenheten/huvudmannen.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för att ges en möjlighet att yttra sig över den.

Bilaga 3: Granskningens utgångspunkter

Granskningens huvudsakliga fokus riktar in sig mot arbetet för ett positivt skolklimat under skoldagen och på årskurserna 7–9. Ett positivt skolklimat innefattar bland annat positiva, omtänksamma och stöttande relationer mellan elever och mellan skolpersonal och elever. Detta för att eleverna ska uppleva skola som en trygg, säker och respektfull plats, samt att eleverna uppskattar och känner en samhörighet med skolan. I granskningen är fokus på skolornas främjande arbete. Det främjande arbetet hänger dock så nära ihop med det förebyggande att de är svåra att skilja åt. Med skolklimat avses utbildningen i sin helhet, det vill säga allt som sker under skoldagen inom verksamheten. Arbetet behöver inkludera hela skolan med både de faktiska platser som finns i skolmiljön och alla individer på skolan, som rektor och all skolpersonal. Det huvudsakliga fokuset i granskningen riktas mot hur man arbetar med att främja ett positivt skolklimat och elevernas sociala samspel utanför undervisningstiden och inte specifikt i skolämnen under skoldagen. Hur lärare och annan skolpersonal arbetar med klasserna, elevgrupper och klassklimat är ändå en så pass central del i skolornas arbete för att skapa trivsel och trygghet att det inte går att avgränsa bort helt. Även elevers perspektiv, hur elever involveras i relationsarbetet och hur de stärks i sin förmåga att verka för ett positivt skolklimat är en del av granskningen.

Granskningen syfte

Syftet är att granska kvaliteten i skolors arbete med att främja ett positivt skolklimat och elevernas sociala samspel där hela skolan involveras i arbetet. Skolans arbete granskas i förhållande till Skolinspektionens kvalitetskriterier. För att uppfylla granskningens syfte ska följande frågeställningar besvaras:

- 1. I vilken utsträckning arbetar lärare och annan skolpersonal med att främja ett positivt skolklimat?*
- 2. I vilken utsträckning arbetar rektorn strategiskt för att främja ett positivt skolklimat?*

Kvalitetskriterier

Ledarskap och relationsarbete

Lärare och annan skolpersonal utövar ett tydligt och samtidigt varmt, omtänksamt och stöttande ledarskap i syfte att främja ett positivt skolklimat och positiva relationer under skoldagen; mellan elever och elever samt mellan elever och lärare och annan skolpersonal.

Arbetet präglas av att det finns tydliga strategier och arbetssätt för hur eleverna ska involveras.

Lärare och annan skolpersonal arbetar medvetet utifrån skolans gemensamma förhållningssätt för att främja ett positivt skolklimat och positiva relationer; mellan elever och elever samt mellan elever och lärare och annan skolpersonal.

Gemensamt arbete på skolövergripande nivå

Rektorn ansvarar för att, genom ett strategiskt arbete, skapa ett positivt skolklimat där hela skolan involveras.

Rektorn tar aktivt ansvar för att skolan utvecklar gemensamma förhållningssätt, som all skolpersonal tillämpar och förhåller sig till.

Vägledning, stöd och kompetensutveckling

Lärare och annan skolpersonal ges vägledning, stöd och kompetensutveckling som möjliggör gemensamma förhållningssätt i arbetet med att främja ett positivt skolklimat.

§ 57

Vad är på gång i förskolan och grundskolan?

Barn- och utbildningsnämndens arbetsutskotts beslut

Informationen läggs till handlingarna.

Sammanfattning av ärendet

Förskolan

Barn- och utbildningschef Leif Landberg informerar om att:

- rekrytering av ny verksamhetschef för förskolan pågår.
- leklotsprojektet fortsätter för att stärka barns lek, samspel och delaktighet.
- samtliga förskolor har matematik som prioriterat område under innevarande läsår. Varje förskola formulerar ett matematikrelaterat mål som kan kombineras med exempelvis rörelse, lek och språkutvecklande arbetssätt.
- rekrytering av två nya rektorer till förskolan pågår.

Grundskolan

Barn- och utbildningschef Leif Landberg informerar om att:

- Vi är glada över den positiva återkoppling vi fick från Skolinspektionen efter den kvalitetsgranskning av Brinells högstadium som genomförts under hösten. Beslutet visade att arbetet för ett positivt skolklimat fick högsta betyg och inga utvecklingsområden identifierades vilket är ett viktigt erkännande av skolans arbete och skapar stolthet i hela verksamheten.
- Just nu pågår många samtal med Sveriges Lärare och Sveriges Skolledare om de nya bestämmelserna kring lärares arbetstid som börjar gälla i augusti 2027. Alla skolor arbetar med att beräkna och se över hur förändringarna påverkar den egna organisationen. Samtidigt för vi dialog med de fackliga parterna för att skapa samsyn kring bestämmelserna.
- Resultatdialogerna i grundskolan pågår och med särskilt fokus på studiero. Det nya upplägget för grundskolans dialoger har hittills bidragit till goda och konstruktiva dialoger och det har varit flera politiker närvarande vid samtliga dialoger.
- En ny rektor har anställts till Nyhemsskolan. Annika Fasth är en erfaren rektor som idag tjänstgör i Tranås. Under nästa år flyttar hon till Nässjö kommun. Hon tillträder tjänsten den 28 december.

Sammanträdesdatum 2026-10-14

Ordförandens förslag

Informationen läggs till handlingarna.

Beslutsgång

Ordföranden frågar utskottet om de säger ja eller nej till ordförandens förslag och finner att utskottet säger ja.

Beslutet skickas till:

Barn- och utbildningsnämnden